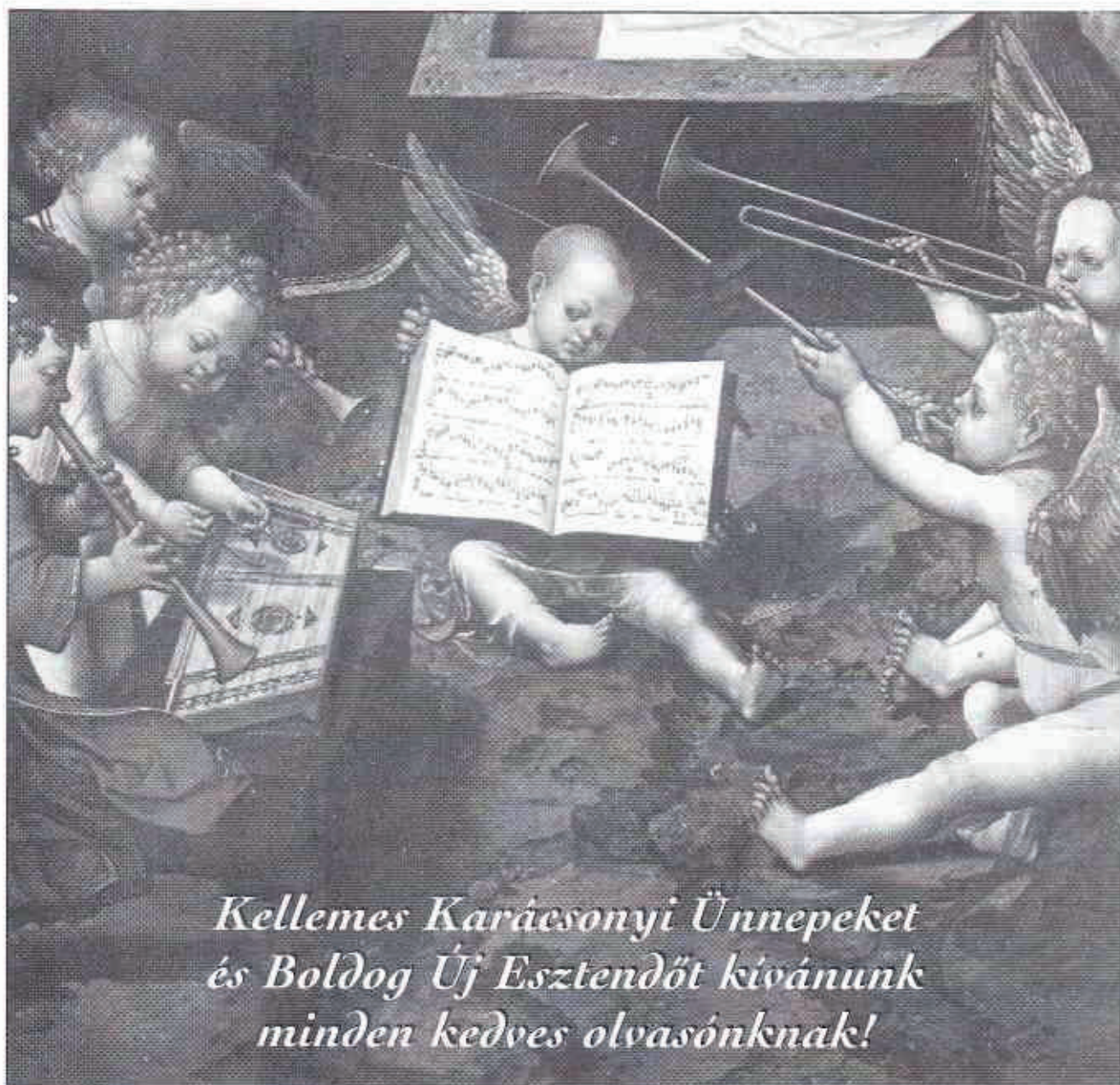

II. ÉVFOLYAM 4. SZÁM

ZENEKAR

1995. DECEMBER

A MAGYAR SZIMFONIKUS ZENEKAROK SZÖVETSÉGÉNEK, VALAMINT
A MAGYAR ZENEMŰVÉSZEK ÉS TÁNCMŰVÉSZEK SZAKSZERVEZETÉNEK KÖZÖS LAPJA
KLARINÉTOS MELLÉKLETTEL

*Kellemes Karácsonyi Ünnepeket
és Boldog Új Esztendőt kívánunk
minden kedves olvasónknak!*

Az évad legjobb zenekari művészei

Debreceni Filharmonikus Zenekar *Murin Jánoszláv*

MÁV Szimfonikus Zenekar *Sólyomi Pál*

Magyar Állami Hangversenyzenekar *Fejér András*

Pécsi Szimfonikus Zenekar *Vass Ágnes*

Magyar Szimfonikus Zenekar *Szöllőssy Vágó Janka*

Szegedi Szimfonikus Zenekar *Borov József*

Magyar Rádió és Televízió Szimfonikus Zenekara *Vajda József*

***

A Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségének tagjai:

BM Duna Szimfonikus Zenekar

1051 Budapest, Zrínyi utca 5.

☎ és Fax: 117-5858

Próba: Budapest X., Kerepesi út 53.

☎ és Fax: 263-0898

Debreceni Filharmonikus Zenekar

4025 Debrecen, Simonffy u. 1/c

☎ (52) 412-395

Dohnányi Szimfonikus Zenekar

1221 Budapest, Anna u. 15/b

☎ és Fax: 227-4021

Próba: 1074 Budapest,
Rottenbiller utca 16-22.

☎ 322-1488 · Fax: 267-8667

Győri Filharmonikus Zenekar

9022 Győr, Liszt Ferenc u. 13.

☎ (96) 312-452

Magyar Állami Hangversenyzenekar

1051 Budapest, Vörösmarty tér 1.

☎ 118-0162, 117-6222/330

Magyar Állami Operaház Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekara

1061 Budapest, Andrássy út 22.

☎ 131-2550

Magyar Rádió és Televízió Szimfonikus Zenekara

1088 Budapest, Bródy Sándor utca 5-7.

☎ 153-4522, 153-4239

Magyar Szimfonikus Zenekar Távközlési Zenei Alapítvány

1094 Budapest, Páva u. 10-12.

☎ 215-5770 · Fax: 215-5462

MÁV Szimfonikus Zenekar

1088 Budapest, Múzeum utca 11.

☎ 138-4085

Miskolci Szimfonikus Zenekar

3025 Miskolc, Fábíán u. 6/a

☎ (46) 323-494

Pécsi Szimfonikus Zenekar

7621 Pécs, Kossuth utca 19.

☎ (72) 324-350

Szegedi Szimfonikus Zenekar

6721 Szeged, Festő u. 6.

☎ (62) 316-927

Szombathelyi

Szimfonikus Zenekar

9700 Szombathely, Thököly u. 14.

☎ (94) 314-472

Minden megtalálható ami a fúvós muzsikához kell!

Csider Károly

fafúvós hangszerész mester

**F·N
TRADE**

Novotny Antal

rézfúvós hangszerész mester

Hangszerkereskedelmi Zenei és Szolgáltató Kft.

1081 Budapest VIII. kerület, Kiss József utca 10-14. · Telefon: 114-5637 · Fax: 210-2790

A zenei hallás

Közismert a zene megható, megragadó, közvetlen hatása. A művészi szemléletnek alaptulajdonsága, hogy abban az érzékelés és a szellemi tényező szétválaszthatatlanul összeforr. Nem lehet tehát gyakorlatilag jelentkező külön fiziológiai, külön lélektani és szintén tisztára szellemi magatartásról beszélni a műszemlélettel összefüggésben. De nemcsak az alkotó tulajdonságai határozzák meg a szemléletet, hanem a szemlélő egyénisége is. Bármily tökéletes legyen is az úgynevezett beérzés, az alkotással való azonosulás a szemléletben, mindig hozzájárul ehhez a szemlélő egyéni különlegessége is, mely megszínezi a hatást. És minél kiválóbb, erőteljesebb az egyéniség, annál inkább.

Hallásmódunkban jelen van tehát úgy az eredeti fiziológiai hallóképesség, mint a szellemi rendszer révén előállt különleges, de ösztönössé vált módosulás. Az észlelés sohasem tisztán fiziológiai, mindig döntően egymással szellemi tényezők által. Vagyis a fantáziáknak éppoly lényeges szerepe van az érzékelésben. Olyan tulajdonságokat is ráruházunk a valóságra, ami abban objektíve nincs is jelen. A zeneszerző mintegy mitológikusan hall, amikor például a természet jelenségeit zenélőeknek észleli, és a vihart úgy „festi” le, mintha abban pontos és leszűrt hangmagasságok kerülnének harmonikus összefüggésbe. Ilyen mennyire szellemi tényező, a stílus szabja meg a zeneművész hallását, azt akkor elvezérelhetjük a legvilágosabban, ha több különböző zenestílus viharjeleneteit egybevetjük.

A módosító hallás olyan tény, melynek számos döntő következményével számolni kell. Amikor például egzotikus dallamokat mérlegelünk, közel a veszély, hogy teljesen más szellemben értelmezzük az idegen muzsikát.

A hallás szubjektív mivoltára roppantul jellemző a közismert zenekritikus működés is. Egyik tudósító elemzően hall és még a kisebb technikai hibák alapján is hajlandó az egész teljesítményt elítélni, a másik összefoglalóan hall, inkább az előadás stílusteljeségébe mélyed el, s szerint módosítja, helyesbíti képzeletében a megadó előadói hibákat is.

Egyéb vonatkozásban is alapos eltérések vezet az clemző és az összefoglaló hallásmód közti különbség. Ha például oly kivételes képességű a fül, hogy még az akusztikai felhangokat is kihallja a zenéből, számos esetben fog zavaros hangzásokra ébredni ott, ahol a megfelelő hallgató simán élvez. A teljes értékű zenei hallás relatív, vagy relatíve beállított abszolút hallás. Míg az abszolút hallás született adottság, a relatív erősen fejleszthető gyakorlással. Ha pedig hiányos a relatív hangfelismerő képesség, nem lehet kielőgítő a zenei szemlélet, élvezet sem. Vannak aztán a zenei hallásnak egészen általános fiziológiai tényekhez kötött feltételei is. Művészi célra a hangokat körülbecsül csak 7 ok-távnyi területen tudjuk megkülönböztetni, habár a fiziológiai hangfelismerő képesség ennél egynéhány hanggal mélyebbre, és szá-

mos hanggal magasabbra tetjed. Az úgynevezett középregistter az egész hangterület egyensúlytartó részlete. Az ebben létrejött viszonylatok érvényesek úgy a mély, mint a magas régióban, azzal a színvonal különbséggel, hogy míg a mély hangokat nehézkeseknek, állandóbb, masszívabb, sötétebb jellegűeknek, addig a magasakat könnyedebbeknek, mozgékonyabb, vékonyabb, világosabb jellegűeknek érezzük. Tudvalevő, hogy a mértékadó „a” régebbi századokban mélyebben feküdt, mint ma, és amíg az 1885-i wieni akusztikai kongresszus meg nem szabta a pontos magasságát, még csak egységes sem volt a behangoló gyakorlat.

Rendkívül nagy szerepe van hallási észlelésünkben a szokásnak és gyakorlatnak. Köztudomású, hogy egészen másként értjük meg és méltányoljuk a zeneművet az első találkozáskor, mint többszöri meghallgatás után. Ismeret jelensége a fásultság egyazon műnek túl sokszor ismételt élvezete nyomán. Nagy mesterek művei is elveszthetik varázsukat, ha folyvást műsorra kerülnek. Túltejtettség megzavarja a művészi élményt.

Nem hanyagolható el az a tényező sem, mely a szorosabb értelemben vett személyi körülményekből származik. Megfigyelhető, hogy ugyanaz a mű más és más módon hat ráink ilyen vagy amolyan életkörülmények között. Esetleges lelki hangoltságaink szerint fűzhetünk egyazon műhöz is teljesen különböző képzetársításokat.

Itt aztán a legelső hatásnak marad marad a legmélyebb nyoma, az első hatásból mindig megragad valami. Ez az élménybeli tényező általában elválaszthatatlan a műélvezettől. De nemcsak belső, közvetlen élménybeli tényezők játszanak közre a zenei szemlélet kialakulásában, hanem külső, csak közvetlen művészi faktorok is. Még a nyomtatott műsornak is lehet hatása: egészen másként fogadjuk a nagy mester nevével fémjelzett művet, mint egy ismeretlen kezdő darabját.

Az tehát adekvát hallgató, akiben a zenére vonatkozó tudás, a gondolati elem annyira ösztönszerűvé mélyül, hogy a zeneforma szemléletkor tökéletes közvetlenséggel át tudja adni magát a művészi hatásnak. Művészetéhez lélekben át kell hasonulni, művészetnek tökéletesen át kell adni magunkat. Kedvencei mindenkinek vannak, rokonszenveitől senki nem szabadulhat. Akit a régi zenével jegyzett el vérmérséklete, gyakran olyat is mesterműként élvez, ami sohasem volt az, – csak azért, mert régi zene; akit az újhöz vonz temperamentuma, gyakran válogatás nélkül tud lelkesedni zeneműért, csak azért, mert modern, – legyen az bármily silány. „A stílus az ember”, – minden embernek megvan a maga egyéni stílusa. Aműt a művésztől kapunk, az végeredményben mi magunk vagyunk.

Az egyéniség is távol bizonyos szempontból nézve az teszi a lángész, hogy szokatlanul nagy a felvevő képessége. Akarat, igyekvés, gyakorlat szinte valószínűtlen mértékben hozzá tud adni mind nagyobb és nagyobb teljesítményekhez. Éppen ezért, mert minél nagyobb a művész, annál árfo-góbb, teljesebb: adni is annál inkább tud mindenkinek.

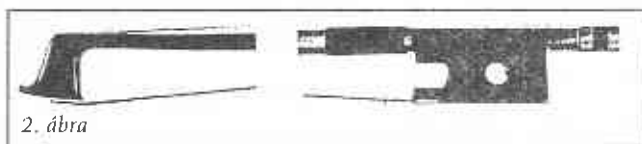
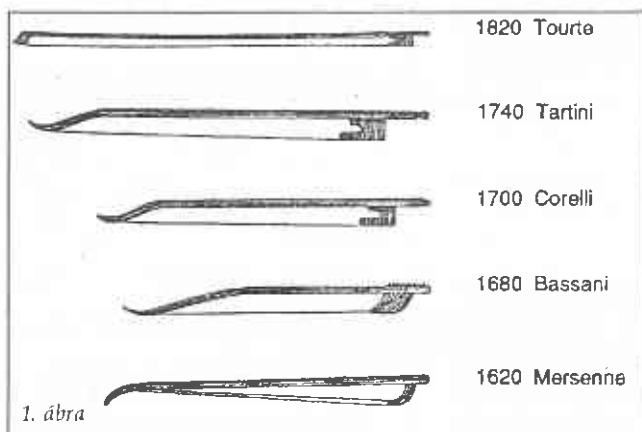
Tartalom

A zenei hallás	3
A vonóról és a vonóvezetésről	4
Percbér a hanglemezekért	7
KONCERTMESTEREK	
Pothof Csaba	8
ZENEKARI IGAZGATÓK	
Kovács János	10
Már az ókorban is szponzoráltak	12
ARTUÁLIS	
Válófélben(?)	13
Budapesti Filharmónia Társaság Zenekara Jubileum meglepetésekkel	16
Művészeti Bizottságok	
A Miskolci Szimfonikus Zenekar Művészeti Bizottsága	17
A kottakiadók gondjai napjainkban	18
Apró hírek	20
Próbajáték, Verseny, Visszhang	22
KLARINÉTOS	23
Programajánlat	26

A vonókról és a vonóvezetésről

Dr.Ing. Anders Askenfelt, a stockholmi Királyi Műszaki Főiskola docense, 1976 óta a zeneakusztika területén végez kutatásokat. Az utóbbi időben a vonókra és a vonós hangszerekre fordított nagyobb figyelmet.

Ez a visszatekintés a múltba bemutatja a hegedűvonó mozgalmas történetét. Hosszú az út a mi szemünkben rövidnek és otrombának tűnő korábbi vonótípustól, a hosszú és kecses modern vonóig. (1. ábra). A fejlődés állomásait olyan ismert hegedűsök nevei jelzik mint Artzangelo Corelli és Giuseppe Tartini. A mai vonó megteremtője a francia François Tourte (1744-1835), persze nem hegedűs volt, hanem egy tehetséges vonókészítő, akit túlzás nélkül a vonó sztrádivárijának nevezhetünk. Napjainkban – több mint 150 évvel halála után – vonói keresettebbek, mint valaha, de egy átlagos fizetésű muzikus számára elérhetetlenek. Vonóinak ára nemzetközi árveréseken meghaladja a 40 000 márkát. (2. ábra).

Tourte hosszú konkáv formájú vonója meredek csúcsával napjainkig változatlanul fennmaradt, és semmi nem utal új konstrukciókra. Tourte a hegedűvonó hosszát 74-75 cm-re állította be, legjobb anyagnak a braziliai phernambukfát találta. Így a teljes vonó kb. 60 g súlyú. Pher-nambuk-nak egy brazilában honos fajtát a Guilandina echinat-át nevezik. A több mint 20 guilandina fajtából csak az echinata alkalmas elsőosztályú vonók készítésére. A phernambuk nevet egy észak-braziliai kikötővárosról kapta. Még jóval Tourte ideje előtt különböző fákat importáltak Dél-Amerikából Európába, és szövetségre használták azokat. Ily módon került ez az egzotikus fa a vonókészítő kezébe.

Tourte-t a vonói mellett mindössze egy valami érdekelte, nevezetesen naponta kisétálni a Szajnához és halat fogni ebédre. Egyesek azt állítják analfabéta volt, de ez valószínűleg csak rosszindulatú mendemonda.

Vitathatatlan viszont az a tény, hogy vonóit régi vonókészítő hagyomány szerint nem látta el pecséttel vagy névjeggyel. Egy Tourte pecsét a vonón egyértelmű bizonyítéka annak, hogy egy hamisítvánnyal állunk szemben. Tourte édesapja vonóiba a TOURTE L. pecsétet ütötte bele.

A vonó tulajdonságai

A hegedűsök egyetértési látszanak abban a kérdésben, hogy egy vonó minőségét elsősorban két aspektusból lehet megítélni. Az egyik a kezelhetőség (húrváltásoknál, vagy gyors vonásoknál mint spiccato) és a másik a hangminőség.

Az első kategória – kezelhetőség – természetesen statikai tulajdonságoktól függ, pl. a súlypont elhelyezkedése a húzás sebessége, a pálca rugalmassága, ami egységnyi erő alatti meghajlásban mérhető, illetve adható meg. Ilyen mérések segítségével egyes darabokat ki lehet választani, de a minőségi vonók közti választáshoz ennyi információ természetesen nem elegendő.

A második kategória – hangminőség – sokkal csodálatba ejtőbb, de rögtön az elején le kell szögezni, hogy egy amatőr nem érez nagy különbséget, ha ugyanazon hegedűt két különböző vonóval szólaltatja meg. A hivatásos zenész számára azonban ezek a különbségek döntőek lehetnek egy vonó kiválasztásánál.

A vonónak a hangminőségre gyakorolt hatását még eddig nem vizsgálták, de két lehetőség van. Egyrésztől a pálca rezgése, melyek a vonószőrön keresztül a húrra hatva befolyásolják a vonó és a húr kapcsolatát, másrésztől ugyanezen rezgések a húrra gyakorolt nyomás erősségében periódikus változatokat hoznak létre, ezekről a későbbiekben lesz még szó. Mind a két esetben fenn áll az a tény, hogy a vonó tulajdonságait kizárólag a pácában kell keresni, a vonó újraszőrözése - szakszerűen elvégezve - nem változtat tulajdonságain.

Alapvetően e két kategóriát a méret és rugalmasság vonón való elosztása határozza meg. Éppen ezért egy vonó tulajdonságainak részletes leírása ilyen értékekből indulhatna ki. Ennek ellenére sok minden mond ellent egy ilyen részletes leírásnak, már csak azért is, mert ezek az értékek

François Tourte, 1747-183

1995. DECEMBER

nehezen mérhetőek, elsősorban azért, mert jelentésük valójában nem felhasználható. Egy hasonló példa sport eszközökre: Egy teniszszőnyeg nem segít, ha különböző ütők súlyelosztási és rugalmassági tulajdonságairól gondolkodik. Inkább az fogja fogja érdekelni, hogy milyen sebességet adjon a labdának. Ennél valamivel egyszerűbb „fogasztó-tanácsadás” – ami a kipróbálást sosem helyettesíti – a súly, a hossz és a keménység megadása. Ezek elvben ugyanazok a tulajdonságok, amelyeket olykor a vonóknál is megadnak. A gyakorlatban viszont komoly szakértők számára ezek az adatok szinte értéktelenek. Döntő a kipróbálás, aminek az időtartama szintén változhat a néhány vonóhúzástól akár a hetekig tartó használatig is.

Mivel a rugalmasság és a súlyelosztás az anyag tulajdonságaitól függenek, túlzottan jóhiszemű lenne egy jól sikerült darabot olyan értékek alapján leírni, mint a vastagság, tehát az átmérő változásai a vonó teljes hosszán keresztül. Az ilyen fajta leírások azzal a céllal készültek, hogy mestervonók utánzását tegyék lehetővé.

Valószínűleg az ismert francia hegedűkészítő Jean-Baptiste Vuillaume (1798-1875) volt, aki a Tourte vonókat nagy pontossággal mérte le. Az így nyert információkat azzal a szándékkal értékelte ki, hogy talál egy szabályt a vonó legoptimálisabb formájának a kialakítására. A faanyag tulajdonságai azonban darabról-darabra olyannyira különbözőek, hogy az esély egy jó kópiára – matematikai szemszögből nézve – igen csekély.

Ennek ellenére vannak olyan érezhető és mérhető tulajdonságok – hangmagasság, (frekvencia), hajlítási ellenállás – amelyek döntőek, ha tapasztalt vonókészítő ellenőrzi a munkákat. Itt kell megemlíteni, hogy az anyagválasztás ilyen vonók esetében, nagyon szigorú. 300 kivágott munkadarabból, 100 értékelhető van csak, és ebből is 1 vagy 2 igazán jól sikerült darab lesz.

A Tourte féle vonóforma lehet kerek vagy nyolcszögű. A kápnál egyenletesen vastag, pontosan 9 mm átmérőjű. Kb. 11 cm-re a kápától (a csúcs irányában Vuillaume szerint a Tourte vonó formája egy logaritmikus funkciót követ), ahol 5 mm-re bezárólag elvékonyodik.

Ez a kecses konstrukció sajnos nagyon érzékeny. Míg egy hegedű a sérülésfokozatot figyelmen kívül hagyva szinte mindig javítható, méghozzá sikeresen, ugyanezt egy törött vonóról nem mindig lehet elmondani.

A vonó rezgései

A vonó egyenletes mozgása (a szőrön található gyantázott részek között kialakult rések által) rezgésbe hozza a húr. Így természetes, hogy a vonó is rezegni kezd. Ezek a rezgések viszonylag erősek és könnyen érzékelhetőek, a kérdés csak az, hogy a játékos érzi-e ezeket. A nagyobb vonós hangszereknél kétségtelenül ez az eset áll fenn, az ember tapintásérzéke az ujjvégeken, – ahol a legérzékenyebb – 200-300 Hz-ig terjed.

Egy bőgős a mélyhúrokon való fortissimo játék közben egy tucatnyi felhangot nagyon könnyedén észlel. A hegedűsök ugyanilyen könnyedén észlelnek rezgéseket a G-húron való játszás közben, a vonó rezgése egy mellékhatás, ami elsősorban nem a hang létrehozásában játszik szerepet, hanem inkább a zenész és a hangszer közti kapcsolatot segíti elő.

Egy másik, sokkal jelentősebb példa: a balkéz kapcsolata a rezgő húrral a fogólapon, ahol a rezgések jóval meghaladják a vonó rezgéseit. A tapasztalt vonós muzsikussá számára óriási segítséget jelentenek a húr és a vonó rezgései.

Az ilyenfajta érzékelés nagyon fontos olyan esetekben, amikor a saját hangszer hangja elvész más zenekari hangszercsoportok hangjában. A gyakorlatban különösen a csellistáknak és a bőgősöknek fontos ez a hatás, mivel a hangszert viszonylag távol tartják maguktól.

Ez az érzékeny kapcsolat a vonóval és a húrokkal válaszol ad arra a kérdésre, hogy miért könnyebb egy hegedűsnek a vonó hangminőségét játék közben megítélnie mint egy hallgatónak. Tudatosan vagy tudat alatt a játékos folyamatosan korrigálja a játékát, hogy hangja tartalmas és csengő legyen. Ez az igazodás, az éppen aktuális vonóhoz többet árul el annak minőségéről, mint a külső meghallgatás.

A hagyományos hangszerek (pl. hegedű, trombita, zongora, stb.) a játék folyamán legtöbbször olyan erősen rezegnek, hogy a muzsikussal érzékelni tudja. Valószínűleg ezek a rezgések hangsúlyozzák a kapcsolatot zenész és hangszer között „él a hangszer”. Napjainkban, amikor hangot rezgő mechanikus alkatrészek nélkül is elő lehet állítani, felmerül a kérdés, hogyha a régies hangszerrezgések ilyen fontosak, akkor nem kellene-e az elektromos hangszerekkel együtt használni őket.

Vonóvezetés

Egy hegedűtanuló éveivel vonógyakorlatokkal vannak tele. Sok ismert mű foglalkozik kizárólag a jobb kéz használatával. Több alapszabályt is, lefektettek és a vonásnemekkel az egyikben részletesen foglalkoznak. Bizonyára ezek közül a tanulmányok közül néhány nagyon értékes, ennek ellenére érdekes megfigyelni, mit tesznek a hegedűsök a gyakorlatban. Igazi képet csak akkor kapunk, ha nemzetközi hírű hegedűsök felvételeit nézzük meg. Ebből arra a következtetésre jutunk, hogy egyes hegedűsök, annak ellenére, hogy különösen jól játszanak, alapvető szabályokat figyelmen kívül hagynak.

Leginkább azt az „arany szabályt” szegik meg, hogy a vonót mindig a lábbal párhuzamosan kell húzni. A vonásfajták közvetlen mérése lényegesen többet elárul a hegedűs tevékenységéről. A mérhető paraméterek közül, három a legfontosabb:

1. A vonó sebessége
2. A vonó nyomása a találkozási ponton
3. A vonó helyzet (csúcs, kápa)

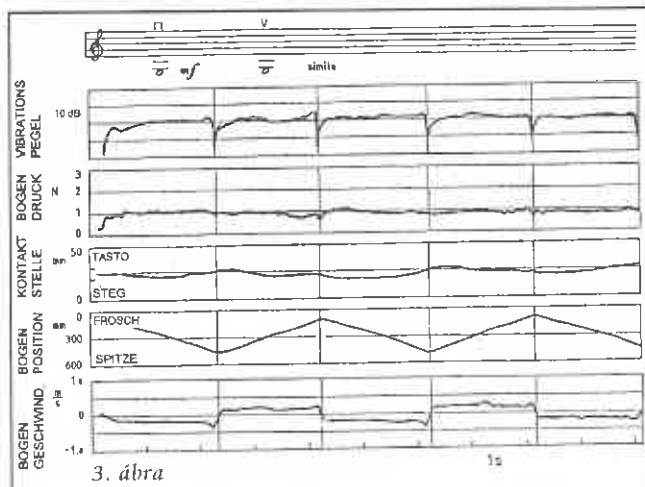
Egy ilyen megfigyelés közben kiderül, hogy a leggyorsabb vonások nagyon sok érdekes információt tartalmaznak, ami viszont játékosonként változó. Egy-két Detaché-vonás az üres G-húron (3. Ábra) különböző értékeket mutat. Mint az látható a vonó úgy mozog a csúcs és a kápa között, hogy nem használja ki az egész hosszt. A sebesség viszonylag állandó, 20-30 cm/sec, a váltásokon kívül mikor a játékos felgyorsítja a vonót, valószínűleg azért, hogy a hangokat jobban elválassza egymástól. A vonó nyomása a húrra általában 1 N (N-Newton = kb 0.1 kg). Egy állandó vonónyomást tartani nem egyszerű feladat.

A vonófogás, ami a középső-hüvelykujj tengelyére épül és a körül mozog, a vonót egy egyszerű emelővé alakítja. Így a vonó húrra ható nyomása a kápa felé közeledve nő. Egy fölfele nyomás esetében a hegedűsnek a mutatóujján keresztül rá kell helyeznie karjának a súlyát a vonóra, és ezt a kápa felé folyamatosan csökkentenie kell az állandó nyomás elérése érdekében. A kápa közelében, a súlyt a kis súly ellensúlyozza. Természetesen ez a leírás egyszerűsített, mindössze az állandó súly tartásának nehézségét próbálja érzékeltetni.

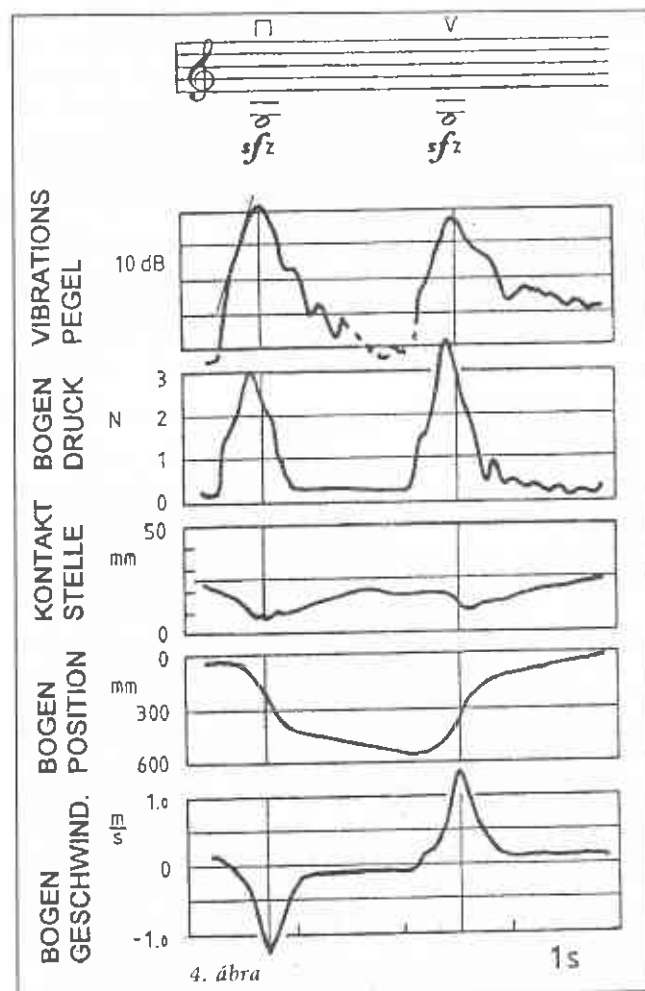
Egy következő nehézség, a kápnál sokkal könnyeb

játszani, mivel ez esetben az erőkar rövidebb. A csúcsnál kifejezetten kényelmetlen 1 N fölötti súllyal játszani, míg a kápánál ez nem okoz nehézséget, akár 5-6 N kifejtése sem. Ekkora nyomás egyébként egyáltalán nem szükséges.

Mint már említettük, az egyik „arany szabály”, hogy a vonót mindig a lábbal párhuzamosan kell húzni, ez a gyakorlatban azonban csak ritkán figyelhető meg. Ennek a jelenségnek több oka is van, egyrészt fizikai (a kar természetes körmozgása), másrészt pedig akusztikai.

3. ábra

4. ábra

Egy lefele vonás közben kitartott hang esetében a csúcs felé haladva távolodni kell a lábtól, hogy a préselt hangot elkerüljük. Fölfele vonás esetében, ugyanez a mechanizmus fordítva működik, tehát a láb felé közelítjük a vonót.

Ennek a mozgásnak az a következménye, hogy a vonó nem párhuzamosan fut a lábbal. Példaképpen a nehezebb vonásra bemutatunk egy *crescendo diminuendo*-t, amelynél a hegedűs a vonó sebességét *crescendónál* növeli, a lábhoz való távolságot pedig csökkenti, ugyanez fordítva történik a *diminuendónál*. Egy sforzato már szinte virtuóz elvárásokat támaszt a vonókezeléssel szemben. (4. Ábra) Az indító akcentus nagy nyomással, a lábhoz közel és nagy sebességgel indul, ezt rögtön a hang kitartott része követi, jóval kisebb sebességgel a kéztől távolabb. A sebesség különbsége a kezdő gyors és súlyos rész, valamint az azt követő lassabb, tartott rész között lényeges kb. tízszeres. Egy záró akkord alatt a vonó sebessége elérheti a 3 m/s, míg egy kitartott pianissimo mindössze 4 cm/sec igényel. Az első esetben a vonó teljes hosszát 0.2 sec alatt használja el a hegedűs, a második esetben 16 sec alatt fogy el a vonó.

A példák mutatják, hogy egyszerűnek tűnő vonások igen jó vonókezelést követelnek, és a nehezebb vonások, már biztosan meghaladják egy kezdő képességeit.

Coda

Összefoglalva azt mondhatjuk, hogy a vonó látszólag egyszerűnek tűnő felépítése ellenére egy kifejezetten elemes eszköz egy hangszer megszólaltatására. A titok nagy része abban áll, hogy a vonó ugyanúgy mint a hegedű az emberhez illeszkedik. A vonót ügyesen használva, az összes létező hangszint el lehet érni. 500 év használat után semmilyen jel nem utal, a vonós hangszerek eltűnésére, sem a zenészek, sem a hallgatóság oldaláról. Ez bizonyíték a formálhatóságra, amiért, az új hangzásvilágokban is használható maradt, mint ahogy az emberi hangvétel is folyamatosan változik.

Anders Askenfelt

DAS ORCHESTER 10/1995.

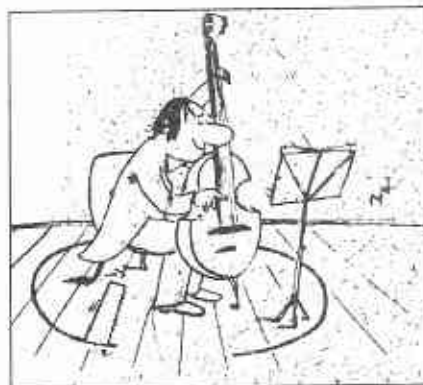
1995. november 1-én eltűnt a Zeneakadémiáról egy **Turcsák hegedű**. Különös ismertetőjele: 2 címke egymásra ragasztva. A felső címkén Turcsák Tibor Gábor 1989 op.12. felirat látható. A megtaláló magas jutalom ellenében jelentkezzen a következő telefonszámon: 115-1575 vagy a MÁV Zenekar számán: 138-4085, 138-2664.

Helyesbítés

Előző, szeptemberi számunk 2. és 3. oldalán található cikklet „Menekülési útvonalak” címmel a Muzsika című folyóiratból vettük át, a cikk írója Feuer Mária.

A hibáért elnézést kérünk.

1db 43-as mesterbrácsa (11 éves) eladó.
Írányár: 250 000 Ft · Telefon: 166-8709

Percbér a hanglemezekért

Semmi sem mehet a zenekari munka rovására

– A zenészek, főként a zenekari muzsikások számára a haknizás nem egészen ugyanazt jelenti, mint a színművészeknél. Vannak zenekari művészek, akik számára a haknizás együtt jár a *mindennapi* munkával. A szó kevésbé kapott pejoratív értelmet, és az, hogy egy produkciót a muzsikus hakninak tekint-e vagy sem, attól függ, milyen céllal lép a pódiumra: szakmai, művészi szempontok miatt, vagy kifejezetten pénzszerzés céljából – mondja *Melis Béla* csellóművész, az *Operaház* és a *Budapesti Filharmónia Társaság Zenekarának* tagja.

Melis Béla szerint az sem elítélendő, ha valaki csak a pénzért haknizik, hiszen még az első osztályú zenekaraink között is van olyan együttes, ahol a főállású fizetés csak a polgári létminimumhoz elegendő. Ezért a *művészeket gyakran a körülmények kényszerítik*, hogy haknizzanak.

Hakninak számít, de a muzsikások a művészi indíttatás miatt nem nevezik annak, ha a zenekari művész kamarazenekari koncerteken, szonátaesteken játszik, esetleg szólólistaként lép fel valahol. E produkciókra többet kell gyakorolni, tehát ezek eredményeképpen a művész a zenekari árookban is jobban fog muzsikálni. „Hakni” az is, amikor a nagyzenekarok kísérik egymást, ha például betegség miatt nem tudnak kiállítani egy teljes szólóamat egy koncertre.

Kétség sem fér hozzá, hogy legrangosabb zenekaraink egyikét, a *Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekarát* a művész szempontok, a muzsikások önkifejezési vágya és a száznegyven éves hagyomány éltetik. Mégis, mivel az együttes az *operazenekar* tagjaiból áll, egész léte a pluszmunkán alapul. És hogy ebben az esetben mennyire nem a jövedelemszerzés a döntő: a *Budapesti Filharmóniai Társaság* egy-egy szolgálattért, koncertért bruttó ezeröttszáz forintot fizet.

A színházi világgal ellentétben a zenekari művészek számára hakninak számít az elektronikus médiában való szereplés, és természetesen a hanglemez-készítés is. A lemezfelvételeket *percbérben* fizetik. Általában egy óra alatt kétpercnyi hasznos felvétel készül el. A percbér zenekaronként változik, kétszázötven és ötszáz forint között van. *Minél hamarabb készül el a lemez, annál magasabb a muzsikások órabére.* Előfordul, hogy világsztárokkal lépnek fel külföldi megrendelésre – ezt maguk között nem neveznék hakninak –, de olyan is, hogy egy ismeretlen ifjú „tehetség” megvásárolja magának az együttest, hogy játsza el, mondjuk, egy hegedűverseny kíséretét, amire otthon gyakorolni tud... – ennek a munkának már erősen hakni jellege van. Ezenkívül vannak az úgynevezett szalonhaknik, amikor a művészeket

háttérzenesíkként kéri fel, és előfordul olyan is, hogy egy könnyűzenei számhoz kell egy-két ütem, mondjuk, a csellószólamtól.

– Csakúgy, mint más művészeknél, a muzsikusoknál is iratlan szabály – fejezi be *Melis Béla* –, hogy a haknik nem mehetnek a főállású zenekari munka rovására. Operaelőadás alkalmával nem hivatkozhat senki arra, hogy előző este haknizott. Ezért, hogy ki mennyi haknit vállal, mindenkinek az *egyéni felelőssége*.

Devich Márton

MAGYAR NEMZET 1995. augusztus 8.

Gyermekművész New Yorkban

Vecsey Ferenc amerikai körútján New Yorkban maga a mama járt bevásárolni és a szálló fürdőszobájában, nagy titokban, gyorsforralón jó magyaros húsleveset főzött fiacskájának és férjének.

– Tudod mit, fiacskám – szól biztatónan fiához –, te már jól beszélsz angolul, ha tehát jönnek az újságíró bácsik, fogadd őket, és beszélj velük, de okosan ám!

Vecsey Feri szót is fogadott és így mentette ki a mamát:

– A mama a piacra ment húsért. A fürdőszobában fog nekünk húsleveset főzni. De erről senkinek se szabad tudni.

Másnap az összes New York-i lapok megírták.

New Yorkban

Bronisláv Hubermann első hangversenyét tartotta New Yorkban, a Carnegie Hallban. Az egyik páholyban ült Jascha Heifetz hegedűművész és Godovszky zongoraművész. Az egyik műsorszám véget ért, és a közönség valósággal tombolt lelkesedésében. Heifetz odaszólt Godovszkynak:

– Micsoda hőség van ebben a teremben!

Godovszky mosolyogva felelte:

– De csak hegedűművészeknek!

„Nem hiszem, hogy koncertmesternek születik valaki”

Pothof Csaba

Racionális, zárkózott, szigorú, realista. Tudja a helyét és a feladatát, amelyet maga választott – választották? – és amellyel elégedett. Szívja a cigarettákat és szabatosan válaszol. Aztán a beszélgetés végén, amikor Pothof Csaba a Győri Filharmonikus Zenekar koncertmestere, első hegedűse a hangszeréről kezd el beszélni, a HAGSZER-ről, így, csupa nagybetűvel, még az arca is megváltozik. A szeme csillanása, a mosolya, a szikár tartása mind azt mutatja, mennyi érzelem, álom, vágy él ebben a szigorú, kortalan emberben.

– Most barátkozom egy hegedűvel, a zenekarnak kínálták megvételre. Talán, talán megszületik a kapcsolat közte és köztem. Most barátkozunk... Próbáljuk egymást, mert hiába szép, jó mester készítette, ha nem tudjuk egymást elfogadni, minden hiába. Ez más, mint egy szerelem, ez több mindennél, hiszen állandóan együtt vagyunk, többet, mint egy házasságban. A találkozás és a válás a hegedűvel iszonyúan nehéz. Voltam már úgy, hogy lecsaptam a tok fedelét, ne is lássam, halljam, nem kellünk egymásnak. Ki tudja miért???

Soha senkivel és semmivel nem köteleztem el magam annyira, mint a hangszeremmel. Képtelen kapcsolat, már-már misztikus, ne kérdezzen felőle, nem tudom szavakkal elmondani...

Ez volt beszélgetésünk vége, egész egyszerűen megfordítottam a kazettát és az együtt töltött óra végét írtam az elejére, mert talán így megfejtethető a befelé forduló, szűkszavú művész. Miként lett muzsikusként? Honnan merített? Könnyű a válasz, hiszen Pothof Csaba édesapja ugyanezt csinálta, persze, hogy a muzsika felé irányította a fiát.

– Még nem voltam iskolás, amikor hangversenylátogató lettem, nem volt hát ellenemre a zene. De hogy mikor dőlt el a pályám, mi is legyenek, ez még a gimnázium harmadik osztályában sem volt biztos. Valahol mélyen elektromérnök szerettem volna lenni, a számítógépek akkor kezdetleges világa vonzott, ez mocorgott bennem. Aztán jöttek az 56-os események, meg az utána következő évek és akkor azt mondtam, inkább a muzsi-

ka, abba kevésbé lehet beleszólni... Az érettségi után végképp egyenes lett minden, sikerült bekerülnöm a Zeneakadémiára. De előtte még, 13 esztendősen játszottam a zenekarban!

Budapesten aztán tanultam, kamaráztam, nagyzenekarban nemigen dolgoztam, az Operaházban azonban igen, marasztaltak is, de én mindenképpen haza akartam jönni. Soha nem szerettem meg Pestet. Az is igaz, hogy volt tanárom Pallagi János pont akkor jött el Győrből Budapestre, tehát volt hely a zenekarban. Hívtak, nosztalgiam is volt, no meg óriási megtisztelés, hogy Pallagi után jöjtek – gyorsan döntöttem. 1964 óta vagyok itt a helyemen, akkor Metzger Károly a nagyhírű, hatalmas tudású karmester volt az első hegedűs, 1966-ban viszont elszerződött nyugatra. Ekkor a helyére engem kértek fel.

Pallagi Zathureczky tanítvány volt, én Pallagié, Metzger önmagáért beszélt – talán, így utólag várományosa voltam a koncertmesteri helynek. Síma volt az út. Nem voltak és nincsenek vargabetűk.

Nem hiszem, hogy úgy születik valaki, hogy első hegedűs, koncertmester legyen, a szólózás, az egyéni siker inkább a vonzó.

– Olyan helyen szerettem volna lenni, ahol nemcsak irányítanak, hanem nekem szintén lehetnek önálló elképzeléseim. Elsősorban a tanítás vonzott, ez az elsődleges cél ma is az életemben, de a vezetői poszt ugyancsak bizonyos mértékig önálló lehetőségeket tartalmaz – igaz, korlátok között. Soha nem volt igazán céloom a szólókarrier. Megteremteni a kontaktust, a légkört a zenekar és a karmester között, egy heterogén társaságot zenekarrá kovácsolni, a tanítványaimat, a kollégák növendékeit a zenekarban tudni – ez igazi feladat, kihívás volt és az ma is. A szólistaság más műfaj. Vi-

szont hármat egyszerre, tisztességgel, magas mértékkel csinálni, hát ez nem megy. Tehát nem vacilláltam. Pesten nem lett volna könnyű dolgom, hiszen akkoriban az Országos Filharmonia és szólistái erősen lefedték az országot, kevesebbet juttattak a vidéknek, alig volt felkérés. Én pedig nem az a fajta vagyok, aki kapaszkodik és kilincsel. Rendelkezésemre állt viszont egy teljes életet kínáló munkalehetőség. Nem volt álmaim netovábbja a szólistaság... Nem fért bele a képbe. Például Alban Berg Hegedűversenyét kellett eljátszanom. Egy kerek évem ment rá, hogy felkészüljek, a zenekarnak szintén, mert akkor Magyarországon még nem játszották. Kiszámítottam, minden órám fél fillért hozott a konyhára. Tehát anyagilag sem volt valami inspiráló – de ez mellékes sztori. Ám érdemes azon elgondolkozni, mennyire nem tudják ma sem megfizetni a tisztességes munkát.

Térjünk vissza a mához, a Győri Szimfonikus Zenekarhoz, amely tavaly volt 100 esztendő. Nagy múlt, híres nevek, koncertek ezrei, fellépések itthon és külföldön – sok műfajban. Nem szólhat unalomról, egyhangúságról a koncertmester...

– Nagyon széles skálán mozog a zenekar. Azt lehet mondani, hogy szinte mindenre használható. Ez egyrészről jó, másrészről meg nem. Jó, hogy nem jövünk zavarba, ha bármit el kell játszani. Ez az eladhatóságát növeli. A rosszabbik része az, hogy éppen ezért nem alakult ki egy sajátos stílusa, mert sokszínűsége miatt sokfelé hívják. Talán túl sokat is játszottunk. Nekem kevésnek tűnik a rendszeres műhelymunka, a precíz kidolgozás lehetősége, de ez lehetetlen ekkora leterheltség mellett. Karbantartani nehéz az együttést.

Mondja volt már lelkiismeret-furdalása egy-egy előadásón?

– Hogyne. Volt, nagyon is volt. De lelki-furdalás kétféle van. Az egyik, amikor a tehetségtelenség miatt nem tartott a zenekar, ahol véleményem szerint kellene, a másik pedig nem a zenekaron múlik – talán egyik sem, hiszen senki sem akarattal és ártó szándékkal mulaszt. De trehányaság

van, mint mindenhol, ahol emberek dolgoznak, emiatt nézeteltérem volt és lesz is. Sok az előadás és kevés az idő. De nem szóltam a legfontosabbról, a karmesterről. Van aki ugyanannyi próbával szárnyaltatja a zenekart, és van aki úgy megy ki, majd csak lesz valami, összekapja magát a zenekar... Az a gyönyörűség, amikor elfelejtjük, hogy koncert van, csak a magunk és a közönség öröme muzsikálunk. De szép is ez. Gyorsan mondom a gátló külső körülményeket, például azt, hogy a hónap elején próbálunk egy darabot kétszer-háromszor, aztán öt, vagy hat alkalommal egészen mást játszunk a fellépéseken, majd újra elővesszük az eredetit, hát ez nem ér semmit. De keresztbeszervezés mindig volt és lesz is. Átfedések, mint idén a színházzal, felborult az egész koncertprogramunk...

Menyire van szabad keze – például ezen a téren?

– Hááát... hogyismondjam, nemigen. A munkatervünk megszabja a kereteket. Túlmunka – pénzügy. Arról pedig jobb, nem beszélni...

Menyire elégedett a Győri Filharmonikusok jelenlegi pozíciójával, a zenei életben betöltött helyével?

– Kétélű a kérdés. Benne vagyunk az ország vérkeringésében, ilyen szempontból nem értékelem sikertelennek. Bár az elmúlt időszakban kevesebb lehetőségünk volt budapesti fellépésekre, több a zenekar, kevesebb a pénz a meghívásokra, de ez nem lehet értékmérő. A kérdés másik részére nemleges választ kell adjak talán, – jaj, de nehéz ezt pontosan megfogalmazni – de oda akarok kilyukadni, hogy a zenekar elismertsége honi, tehát győri és Győr környéki viszonylatban kevesebb, mint másutt. És ebben van nézeteltérem az önkormányzati képviselőkkel, akik finansziális okokra hivatkozva azt szeretnék, hogy többet szerepeljünk itthon, győriek legyünk, de ez a világon sehol nem működik így, hiszen akkor egyszerűen beszűkülnek a lehetőségek. Annál is inkább, mert Győrött nincs igazi koncertterem, a mi jelenlegi próbatermünk és irodánk egyelőre megvannak, de ki tudja meddig? Ugyanis az épület nem a városé, nem a miénk, tehát ha a tulajdonos úgy dönt, akkor holnapról egyszerűen nincs helyünk... Örökzöld téma. Sajnos. Azt hiszem, a zenekart annak idején azért hozták létre, hogy – csúnya kifejezéssel élve – zeneileg lefedett legyen. Mi dolgozunk három, négy megyében,

A konfliktus létrejött – részben jogosan – hiszen az önkormányzat támogatása nélkül nem is létezhetnénk, de ez csak egy része a dolognak, ezt elfogadom. A szakmai oldal azonban már más. Jó, játszunk itthon többet, de van erre fizetőképes kereslet? Szébben mondva, közönség? Itt az ütközés, hiszen ha hús embernek játszik a nyolcvan tagú együttes, hozzá a terem bér, a rezi és a többi – nem lehet egy városban annyit muzsikálni, hogy az rentábilis legyen. Ha másik három városban koncerteztünk, netán külföldön – más a kép. Korábban, amikor központi irányítással, az Országos Filharmonia finanszírozta a fellépéseket, országos érdekeket egyeztettek, most ez lekerült az önkormányzatokhoz, helyi érdekké vált. Nem a bizonyítványt akarom magyarázni, de itt a programtábla, nézzük! Egynegyedét éri el a külföldi, illetve a másutt szereplés, mint a hazai pályán, szóval nem olyan egyszerű ez a dolog.

Mi tagadás pendliznek Győr és Bécs között...

– Ez igaz is, meg nem is. Hívtak és hívnak bennünket, egyrészt azért, mert el tudjuk játszani, amit kérnek, másrészt sokkal olcsóbbak vagyunk, mint a kinti zenekarok. De elég egyszerűen nem megfelelően játszani és máris kész, vége. Ott nincs senkinek lelkifurdalása – egyszerűen többet nem hívnak. A bécsi szereplések feldobnak bennünket, talán azért, mert olyanokat játszunk, amit itthon nem lehet – például a „Halál Velencében” – extrém darabokat, amelyek kihívást jelentenek és persze anyagi előnyt is.

Utánpótlás. Azt hiszem, rangot jelent, ha egy zenekarnál a küszöbön állnak, hogy bekerülhessenek. Vagy tévedek?

– Na igen. Vannak helyek, szölamok, amelyek kapósak. Hiányzik a szófócellista és az első klarinétos. Fontos, nagyon fontos pozíciók, de nagyon nehéz embert találni. Van aki szakmailag alkalmas lenne, de vagy túlzott igényei vannak, lakás stb., vagy emberileg nem felel meg. Ha komolyan vesszük, igencsak nehéz ebből a pénzből megélni, bár szerintem a muzsikálás és az anyagi javak igen ritkán jönnek össze.

Másfelől nevelődnek a fiatalok, akik alkalmasak lesznek. És nem csak erre a két helyre. A nagy gondom az, hogy azokkal a több évtizede helytálló, kiváló muzsikussal mi lenne, ha fiatalokat ültetnénk a hegyükre? Emberei dolgok ezek... Pedig jó lenne a fo-

lyainatos cserélődés, bővítés, fiatalítás, hiszen a Győri Filharmonikusoknál zömmel egyívású tagok dolgoznak. A fáradás jelei könnyörtelenek és teljesen jogosak. Érzem, tudom és mégis...

Ha valaki azt mondaná: kedves Pothof Csaba koncertmester, változtathat amit akar ebben a zenekarban – mit tenne?

– ... változtatni sok mindenben kelletne, lehetne. Az ember nyilvánvalóan szakmailag nem lehet elégedett az-za, ahol tart. Talán – de mindez, ami-re gondolok, nélkülözi a realitást és én reálisan gondolkodó ember vagyok – de ha erőszakolja a kérdést, olyan karmestereket szeretnék a zenekar élére, akik a színvonalat emelik, akik pezsgést, kitekintést hoznának, de mivel ez pénz dolga, nem ábrándozom. Az igazán jó vendégkarmesterek leterheltek, az élvonalbeliek itthon is elérhetetlenek. Külföldről hívni – rizikó. Diákkoromban igen sok neves külföldi karmester vezényelt Győrött, Zecchitől Gardelliig nagy a névsor. A félmotörizmus, a függetlenített állapot – ellentmondásos, amit mondok – több lehetőséget adott, mint ma a profizmus, amikor az önkormányzat támogatásából élünk. Persze ez függött az akkori filharmoniai kirendeltségvezető személyes kapcsolataitól is, amikor Pesten szerepelt egy jónevű karmester, nosza, meghívta „vidékre”. Persze a zenekar sem volt akármilyen, mert olyan élvonalbeliek voltak itt, mint Pongrácz Péter, Janota Gábor, de hosszú lehetne a sor. Lelkes volt a társaság és felfokozott a tempó, fiatalok voltunk...

Rágyújt a sokadik cigarettára Pothof Csaba és félmotör van az arcán.

Csak nem egy „álomzenekarra, álomkarmesterrel” – erre gondolt?

– Lehet, hogy létezik ilyen. De ahhoz, hogy egy koncertmester jól érezze magát és jól dolgozzon, be kell ágyazódnia egy közösségbe, közegbe, ahol él. Ez nem megy úgy, mint a múltkor, amikor meghívtak koncertmesternek. Sokakat ismertem a zenekarban, minden rendben volt, de nem éreztem jól magam. Én itthon kell lennem, hogy érezzem, elfogadják. Amit teszek, kitölti az életem.

A vágyak?... talán a HANGSZER.

Egyébként, mivel a szakmai változatosságot szeretem, az emberi kapcsolatokban viszont a megállapodottságot, nem szégyellem, jól érzem magam. A gondokkal, megoldatlannak látszó feladatokkal együtt.

Szántó Zsóka

ZENEKAR 9

Béke szigete a zenekarok háborgó tengerén

– beszélgetés Kovács Jánossal, a Debreceni Filharmonikus Zenekar igazgatójával –

– Lehet, hogy túl szokványos, ám mégis kézenfekvő a kérdés: hogyan lett Ön a Debreceni Filharmonikus Zenekar igazgatója?

– Az első tisztelet ebben az új helyzetben, ebben a státuszban megbízottként Lukovics András látta el, 1993. július 1-től december 31-ig. Két éve szeptemberben a Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzatának Kulturális és Oktatási Irodája pályázatot írt ki, amit decemberben bíráltak el. A választásban döntő szava volt a zenekarnak. Az ő 90%-os szavazatuk mellett neveztek ki az együttes igazgatójának 1994. január 1-jén.

Természetesen volt némi elképzelésem arról, hogy a muzikusok számítanak rám. Amikor megjelent a pályázat, a zenekar képviselői megkerestek vállaltam el a vezetést. Tudták, hogy én vezetem a már húsz éve működő Debreceni Ütőhangszeres Együttest, amely Európán kívül is jelentős sikereket ért el. Fontos volt számukra, hogy aktív hangszerjátékos vagyok, a természetem nyugodt, kiegyensúlyozott, optimista.

– Milyen előképzettségre tehet szert ma Magyarországon egy zenekari igazgató?

– Zenei, gazdasági és menedzser jellegűre, bár ebben a feladatkörben ma még nem jellemző ennyiféle végzettség.

– Milyen tulajdonságokat, ismereteket tart a legfontosabbnak ebben a munkában?

– Meggyőződésem, hogy az igazi előképzettséget az élet adja. Legyen az illető gyakorló muzikus, legyen rátermett, rendelkezze vezetői hajlamokkal és lehetőleg gazdasági-pénzügyi ismeretekkel, tudjon menedzselni és kapcsolatokat teremteni.

A jó igazgatónak ugyanis közvetlen kapcsolata kell, hogy legyen a zenekari művészekkel. Tisztában kell lenni minden kolléga szakmai és emberi értékeivel. Valóban meg tudja ítélni, ki jó a hangszerén és ki az, aki csak híreszteli magáról. Ismernie kell a zenekar igényeit, fel kell kutatnia a koncertlehetőségeket, turnékat kell biztosítani. Vagyis menedzselni kell együttesét, mennie a dolgok után, intézkednie, hiszen önmagától nem megy semmi. Mindez sok munkával, elfoglaltsággal jár, de megéri.

A Debreceni Filharmonikus Zenekar az idén is több hónapot turnézott – természetesen úgy, hogy hazai kötelezettségeinek, például koncert-, színházi és operaelőadásainak teljes mértékben eleget tett. Rendszeres kapcsolatot teremtett kortárs magyar zeneszerzőkkel (Farkas Ferencsel, Petrovics Emillel, Vajda Jánossal), karmesterekkel (Medveczky Ádámmal, Gál Tamással, Kollár Imrével, Cémesi Gézával), szólistákkal (Perényi Eszterrel, Perényi Miklóssal, Onczay Csabával, Bogányi Gergellyel). A mindenkori igazgatónak törekedni kell arra, hogy jó együttműködés alakuljon ki a város zenei intézményeivel, az ország nagy zenekarainak vezetőivel, a Nemzeti Filharmoniaiával illetve egyéb hangverseny- és programszervező irodákkal.

– Ezt megelőzően milyen kapcsolata volt a zenekarral, vagy esetleg más szimfonikus zenekarral?

– Zenekari működésemet 14 évesen a Debreceni Közalkalmazottak Zenekarában kezdtem, mint timpanista. A Debreceni Filharmonikus Zenekarban 17 évesen dolgoztam először, kiegészítőként Rubányi Vilmos kezei alatt. Több hivatásos-felhívott szimfonikus zenekarnál dolgoztam kiegészítőként, alapító tagja vagyok egy budapesti szimfonikus zenekarnak. Már diplomázott ütőhangszeresként ennél az együttesnél helyezkedtem el, így 20 éve dolgozom folyamatosan a Debreceni Filharmonikus Zenekarnál.

– Készült-e konkrét programmal, vagy

adottak voltak a feladatok, amikor elkezdte a munkát?

– Természetesen voltak adott, készen kapott feladatok, hiszen az évad közepén vettem át az együttes vezetését. Készültem azonban konkrét programmal is, amely a munkavégzéssel, a gazdasági kérdésekkel kapcsolatos problémákat érinti.

A munkavégzéssel kapcsolatos feladatok között a legsürgősebb a belső munkafegyelem megszilárdítása és a zenekar belső szervezeti felépítésében lévő pozíciók rendezése volt. A munkafegyelem megszilárdítása csak a munkaszervezési problémák megoldása után lehetséges, ennek érdekében be kellett vezetni a próbarend előzetes közzétételét három hétre, egy hónapra és a féléves, éves tervezet ismertetését. Az állandó kölcsönös tájékoztatás lehetőségét kellett megteremteni a zenekar vezetősége és tagsága között; ennek érdekében rendszeresek az aktuális tájékoztatást szolgáló munkaértekezletek, a muzikusoknak lehetőségük van az állandó (szóbeli vagy írásbeli) vélemény-nyilvánításra, az álláspontokat egyeztetjük a Közalkalmazotti Tanáccsal, törekszünk a tagság közösségi fórumain elhangzott javaslatokat figyelembe venni.

A munka szempontjából kulcsfontosságú a minőségi zenekar-építés, amelynek megfelelő szakmai háttérrel igyekszünk biztosítani. Ennek eszközei a klasszikus-romantikus repertoár (a Haydn-, Mozart-, Beethoven-, Brahms-, Mendelszohn-művek) jelentős arányának megtartása, a repertoár bővítése a barokk és a kortárs zene irányába, a magyar zenekultúra (Erkel, Kodály, Bartók) alkotásainak kiemelt arányú megszólaltatásával, mai magyar zeneszerzők műveinek bemutatásával.

Szeretnénk külön figyelemmel kísérni és támogatni a zenekaron belüli alapozó jellegű műhelymunkát, az ott létrejövő kamaracsoportokat, folyamatosan és egyenletesen kívánjuk „terhelni” az együttest.

A gazdasági program első lépéseként sikerült elérni, hogy kezdeményezésünkre az eddigieknél több koncertlehetőséggel támogatja a zenekart a Nemzeti Filharmonia, folya-

matban van több, jelentős bevételt biztosító turné szervezése, a következő évben sor kerülhet az együttes harmadik és negyedik CD-felvételének elkészítésére.

A nagyobb bevételű és kevesebb kiadással járó fellépések érdekében különböző rétegek kiszolgálására szervezünk hangversenyeket (operett- és oparagálákat, ifjúsági koncerteket, szimfonikus könnyűzenei programokat). Ez a műsorpolitika már itthon és külföldön egyaránt bizonyította sikerességét és gazdaságosságát. Mindezt átgondolt munka- és próbakihasználással, egy adott, jól megtanult program kottakölcsönzési díjat megtakarító többszöri műsorra tűzésével még hatékonyabbá lehet tenni. A turnék szervezésében is vannak még pénzügyi, szakmai „tartalékok”.

Elsősorban magyar karmestereket kívánunk foglalkoztatni, a külföldiekkel pedig kifizetődőbb szerződéseket szándékozunk kötni. Az állandó karmester szerződötése, a meghívott vendégek gazdaságilag és minőségileg egyaránt megfelelő elhelyezése érdekében kifizetődőbb lenne szolgálati lakást biztosítani - ez a közeljövő feladata. Miután bizonyos esetekben a kisegítők bére több, mint a státuszban lévő muzikusoké, a létszámukban már többé-kevésbé rendezett vonós szolamok után a fúvóskart is megfelelően ki szeretnénk egészíteni.

Szeretnénk megteremteni az egyéb menedzselési feltételeket is a zenekar propaganda anyagának elkészítésével, lemezfelvételkkel, azok terjesztésével, bel- és külföldi koncertlehetőségek felkutatásával, szponzorok keresésével, helyi televízióval és rádióval való kapcsolatfelvétellel.

- Mi valósult meg mindeddig elképzeléseiből?

- Elég sok minden megvalósult már eredeti elképzeléseimből, sőt közben néhány dolog a vártnál pozitívabban alakult. A befektetett munkám korábban térült meg, mint ahogy számítottam. Bartók Béla halálának 50. és Liszt Ferenc születésének 185. évfordulója alkalmából a Debreceni Filharmonikus Zenekar Liszt-Bartók sorozattal tisztelt meg a két komponista emléke előtt. Vannak, akik természetesen mást vártak, de azt hiszem, nem lehetséges úgy dolgozni, hogy az mindenkinek egyformán kedvére legyen. Nekem, mint a zenekar igazgatójának az elsődleges célom, dolgom az, hogy összefogva az együttesrel a nehéz, gyakran veszélyes helyze-

teket kivédjem, hogy biztonságról, megélhetésről gondoskodjak, illetve ezeknek a lehetőségét megteremtsem. Meggyőződésem, hogy nem kelthetek csalóka reményeket senkiben, nem táplálhatok hiú ábrándokat, amelyekről hamar kiderül, hogy felelőtlen ígéretések voltak csupán. Aki ma könnyelműen, mások rovására ígéretet, holnap biztosan - előre nem látott akadályokra hivatkozva - visszatáncol a teljesítés elől, felélve erkölcsi hitelét és a zenekar megtisztelő bizalmát (ahogy azt az előző karmester is tette).

- Hogyan manőverezi együttesét nemcsak a pénztelenség, de a paragrafusok közepette?

- A paragrafusok sokszor segítenek eligazodni a választható utak között - de akár jók, akár rosszak, fontos, hogy a zenekar ügyeit mindig a törvényeket figyelembe véve, jogilag tisztázott módon rendezzük. Sokkollega nem is igazán fogja fel, mi forog körülötte: összevonás, megszüntetés, leépítés, beralapcsökkentés, bevétel-növelés, stb. A debreceni önkormányzat, amellyel igen jó a kapcsolatunk, fontosnak tartja a kulturális értékek megőrzését, és mindent meg is tesz, hogy a nehézségekből, problémákból mi minél kevesebbet érezzünk. Ez a támogatás nemcsak erkölcsi, de komoly anyagi segítséget is jelent. (Erre alapoztam én is jó néhányat a már említett gazdasági tervek közül.)

Egyébként, jóllehet béreink még így is sok esetben jóval a megérdemelt alatt vannak, idén 35 kollégát léptettünk „F” kategóriába, és a zenekar tagjainak háromszor tudtam jutalmat osztani.

- Milyenek az utánpótlási lehetőségek? Érződik-e a munkahelyek csökkenő számának minőséget javító hatása?

- Debrecen nagyon előnyös helyzetben van, hiszen az ország második legnagyobb városa. Van egy nagyszeműen működő, az utóbbi években akadémiai szintű képzést is nyújtó konzervatóriuma. A velük kialakított jó kapcsolat révén a zenekar az oktatásba is bekapcsolódott: segíti, előkészíti a főiskolások zenekari gyakorlatát. A szolamismeret tantárgy oktatásának keretében fogadjuk a III.-IV. éves növendékeket próbáinkon, szükség esetén előadásainkon is. A két intézmény képviselőinek egyeztetése után a hallgatók részt vesznek az adott évad programjából kiválasztott hangversenyek próbafolyamatá-

ban, koncertjén. Így a jövőendő zenekari muzikusoknak módjuk van nemcsak a falakon belül működő főiskolai szimfonikus zenekarban, de a városi együttesben is ismerkedni a zenekari élet valóságával. 1994. augusztus 1-jétől a Debreceni Filharmonikus Zenekar nyolc státusszal bővült, amit azonnal be is tudtunk tölteni. Szükségünk is volt erre, hiszen zenekarunk így éri el lassan az európai szimfonikus zenekarok minimumlétszámát. Ez az utánpótlási rend természetesen folyamatos, hiszen évente kerül sor szakmai és öregségi nyugdíjazásokra.

- Lehet-e színvonalas követelményeket támasztani a kevés fizetés, ám stabil munkahely felkínálásával?

- Ez az a kérdés, amely igazán megvilágítja a muzikus lelkét: próba előtt morog, zúgolódik, aggódik. Ha azonban egy igazán jó vezető karmestere van az együttesnek - mint amilyen például Kollár Imre -, próbakezdekor elfelejti ezeket a gondokat, mert teljesen elfoglalja, leköti a muzsika. Egy jól működő, menedzser típusú vezetés mellett érdemes megtartani a stabil főmunkahelyet, hiszen mindig adódnak lehetőségek a fizetés kiegészítésére. Éppen ezért a zenekar irányításában nagyon fontos, hogy az igazgató, a vezető karmester és a gazdasági vezető kapcsolata kiegyenlített legyen, mert csak így lehet igazán jó eredményeket elérni.

Itt szeretnék néhány szót szólni a zenekar jelenlegi vezető karmesteréről, Kollár Imréről, aki energikus dirigens, kemény próbái után is felszabadult, jó érzéssel távoznak a zenekari művészek. Szakmai felkészültsége, tudása, a művek mélyen átélt megszólaltatása miatt, Debrecen város közönsége is megszerette, minden esetben nagy elismeréssel nyilatkoznak róla. Az elsők között kapta meg a Debreceni Filharmonikus Zenekar által alapított - és a zenekar véleménye alapján odaítélt - Rubányi Díjat.

- Mit érez ma legfőbb gondjának?

- Nincs zenekari székházunk: próbatermünk, hangversenytermünk, szolampróba helyiségünk, gyakorlónk, pihenőnk, irodáink, vendégművészeket fogadó helyiségünk. A zenekar összetétele - szakmailag és emberileg egyaránt - nagyon heterogén, ami különböző anyagi háttérrel rendelkezők. Ez pedig a belső feszültségek legfőbb forrása lehet. Nagyon szeretném ezeket a problémákat is megoldani.

Tóth Anna

ZENEKAR 11

Már az ókorban is szponzoráltak!

Gyakran mondjuk, „kellene egy jó szponzor”. Aztán nagyon hamar rá kell jönnünk, ez nem is olyan egyszerű dolog. Kihez forduljunk, kit keressünk meg, hogyan teremtünk vele kapcsolatot. Ebben segített az a nemzetközi marketing és szponzorálási tanfolyam, amelyet a brit kormány Know How Fundjának támogatásával szeptemberben tartottak a Máv Szimfonikusok székházában.

A kurzus előadói azokkal a tapasztalatokkal és gyakorlattal ismertették meg a résztvevőket, amelyeket a saját országukban sikeresen alkalmaznak. Jane Ainger a Londoni Szimfonikus zenekar volt fejlesztési igazgatója, Tim Stockil a Brit Művészetszponzorálási Szövetség elnöke, Tim Baker a Skót Kamarazenekar marketing igazgatója, és Maddy Morton az Angol Nemzeti Opera marketing igazgatója tartottak előadást, workshopot a két nap alatt.

A szponzorálást már az ókorban is ismerték, már akkor is szponzoráltak. A gazdag római polgárok elsősorban a sportokat támogatták, de nem önzetlenül, hanem népszerűségük, politikai befolyásuk növelése céljából. Amerikát sem fedezte volna fel Kolombusz Kristóf, ha Izabella királynő nem ad a rendelkezésére hajóflottát.

A zeneirodalomban is a gazdag pártfogóknak köszönhetően születtek meg művek, említhetnénk olyan neveket mint Bach, Mozart, Beethoven. Itt azonban különbséget kell tennünk két fogalom között. A *mecenatúra* az egyik és a *szponzorálás* a másik. Gyakran összekeverik, és nem megfelelően használják őket.

A „mecenatúra” ellenszolgáltatás nélküli támogatás. Esterházy Miklós hercegről elmondhatjuk, hogy a zene pártfogója, mecénása volt. A mecénások a saját pénzükből adakoznak általában egy nemes cél iránti elhivatottságból.

A „szponzorálás” ettől eltérő fogalom. Lényeges jegye a kétoldalú üzleti kapcsolat, két egyenrangú partner együttműködése. Fontos a kölcsönös előnyök felismerése.

Most joggal felvetődik az a kérdés, hogyan szerezünk szponzorokat, hogyan tudunk pénzt szerezni egy zenekar működéséhez. A nyugati zenekarok mellett úgynevezett szponzor menedzserek, más néven fejlesztési menedzserek dolgoznak, akiknek a feladata kapcsolatok teremtése, az üzletemberek meggyőzése, hogy érdemes befektetniük, s ők azok akik megszerzik a pénzt a zenekar számára. Például a New Yorki és Londoni Filharmonikusok egész évi költségvetésüket nem kapják meg az államtól, csak egy részét, a hiányzó összeget saját erőből kell előteremteniük, például szponzoroktól.

A szponzorszerzésre receptet nem tudunk adni, de van néhány olyan módszer, ami segíthet bennünket közelebb kerülni a szponzorhoz. Sok apró lényeges do-

log, amire érdemes odafigyelni. Mivel a külső körülményeink nagymértékben változtak, nekünk is máshogy kell megközelítenünk a kérdést. Át kell gondolni, hol tart a zenekar, milyen helyet foglal el a piacon. Ma már a kultúrát is mind inkább árunak tekintik, amit el kell adni. Ehhez azonban ki kell dolgozni a stratégiákat. Ki kell alakítani a zenekar „image”-át. Igen lényeges elem a közönséggel való kapcsolat. Meg kell tudnunk, miért is jön a közönség valójában a koncertjeinkre. Van aki azért jön mert kikapcsolódni szeretne, van aki az előadóért, mások a zeneszerző miatt. Szerveznünk is kell a közönséget, tudatosan figyelembe venni mi a fontos a közönség szempontjából. A meglévő közönséget pedig arra ösztönözni, hogy gyakrabban jöjjenek el a koncertekre. Nem elég azt hinni ismerjük az embereket, igényeiket, meg is kell kérdeznünk őket. Azokat is meg kell próbálnunk becsalogatni a koncertre, akik eddig még nem jártak.

Fontos az árak alakítása is. Hányféle árkategóriával dolgozunk, mekkora a különbség az egyes árak között, melyik árhoz hány ülés tartozik? A szponzorok a sikeres működést szeretik, mert ezáltal ők is nagyobb sikerhez jutnak.

A potenciális szponzorokat nap mint nap ostromolják ajánlatokkal. A verseny óriási. Legelőször célszerű egy szponzorlistát összeállítanunk, ehhez alapos piacutatásra, előkészítő munkára van szükség, hogy kiket írunk fel a listára. Ezután el kell készítenünk a szponzori ajánlatunkat. Törekedjünk arra, hogy ne tömeglevelet írjunk, hanem személyre szóló legyen ajánlatunk pontos névvel, ranggal. Mivel sok ilyen levelet kapnak a szponzorok, célszerű ha levelünk rövid és tömör egy, max. másfél oldal, és nem kell mindent azonnal elküldeni. De még célszerűbb találkozót kérni, időpontot megbeszélni, és személyesen előadni ajánlatunkat. Néhány igen jó okot kell kitalálni, hogy miért érdemes támogatni bennünket. Ha rá tudunk mutatni a sikerre, támogatni fognak. Ehhez azonban előnyös, ha a tárgyalási technikákat is ismerjük.

Ilyen, és ehhez hasonló kérdések boncolgatása történt meg ezen a tanfolyamon. A kultúra egyre több pénzbe kerül, az állam viszont egyre inkább kivonul a kultúrából. Ebben a helyzetben nekünk kell megtalálni azokat a lehetséges módokat, módszereket, olyan újabb forrásokat, amelyek a kultúra működését lehetővé teszik, elősegítik. A szponzorálásban, marketingben rejlő lehetőségeket fel kell ismerni, és alkalmazni kell a kultúra területén is, ahogy azt régebben is tették. Támogatások nélkül nem jöttek volna létre azok a csodálatos alkotások a tudományok, művészetek, irodalom területén, és sok remekmű a zenében, amelyek napjainkig fennmaradtak.

Balogh Beatrix

1995. DECEMBER

Wálófélben (?)

Beszélgetés Párkányi Tiborral, az Operaház Zenekara művészeti tanácsának elnökével, Pröhle Henrikkal a közalkalmazotti tanács elnökével és Lénárt Andorral a zenekar igazgatójával.

– Jóllehet többféle elképzelés él párhuzamosan az Operaház és Erkel Színház jövőjével, pontosabban közös vagy nem közös jövőjével kapcsolatban, modellezzük azt a még mindig létező verziót, hogy a két intézményt esetleg szétválasztják. Milyen érvek szólhatnak (szólhatnak-e egyáltalán érvek) a szétválasztás mellett, ami ellen a többség oly határozottan tiltakozik?

L. A.: – Akik ezt a tervet beadták, azok a szétválasztás mellett voltak, illetve vannak. Azt, hogy miért kell valamit szétválasztani, ami – ha hibákkal is elég jól prosperált eddig, ezt elsősorban a közönség szempontjából nem értjük. Legfőbb érvük az, hogy nem elég látogatottak az előadások. Arról nem beszél senki, hogy a jobb években (a hetvenes évek végén, nyolcvanas évek elején) mennyire volt tele a nézőtér, pedig még most is ezekben a rosszabb időkben a látogatottság 55–60% körül van. És most is csak azért van kevesebb néző, amiért mindenütt kevesebb ember van, mivel mindenkinek kevesebb a pénz, és elsősorban húsrá meg kenyérre költenek, a kultúrára kevesebb jut.

Lénárt Andor

Ennyit a nézők számának visszaeséséről. Mindezzel együtt ez a nem túl nagy minden esti nézőszám is többet jelent, mint bármelyik más magyar színházban. Az Erkel Színházban 55–60% minimum 1200 embert feltételez. Nincs 1200 nézőt befogadó másik színház. Tudtommal legnagyobb a Vígszínház és az Operettszínház, de azok sem ekkorák.

Szerintünk tehát ez nem nagyon indokolja a szétválasztást. Elsősorban a közönség, de a kultúra is bizonyosan károsodna, mert mindenki elmondta – szép szavakkal –, hogy ez az egész (nemcsak a „ház”, hanem a benne lévő emberek fejében, kezében, torkában lévő művészet is) egy nemzeti érték; ellentétben azzal, amit Török András helyettes államtitkár mondott bent az Operában. Ha szétteszik a két színházat és egyet hoznak létre helyette – amiről egyáltalán nem tudom, hogy prosperálna-e – semmiképpen sem kerülne kevesebbe, pedig ezzel magyarázzák az egész tervet. Ez félremagyarázás, mert a mi operánkban ha csak egy opera lenne, szükség lenne egy 150 tagú zenekarra, 100–120 tagú kórusra, legalább ugyanakkora balettkarra, mint amekkora van, 70–80–90 magánénekesre, valamint a kiszolgáló személyzetre.

Most létrejönne az új konglomerátum, ott például 160 zenekari muzsikuskulnallene lennie ahhoz, hogy a három feladatot ellássák. S hogy csak a zenekarnál maradjunk, ez máris 340 muzsikust feltételezne a két színházban. Jelenleg a két színházban és az Operettszínházban összesen 290 muzsikust játszik. Kevesebbe tehát már nem kerülhet, mert ez csak zenekari muzsikusból hússzal többet jelent, és akkor még nem szóltunk a kórusról és a balettkarról. Arról nem is szólva, hogy – amiről állandóan beszélnek – a minőségjavítás sem következne be. A szétválasztás esetén az Operában (az Ybl-palotában) a társulat ve-

zetősége biztos, hogy a legjobb embereket fogja megtartani. Akkor ki marad a másikban? Erre ugyanúgy kíváncsian vártuk a választ, mint a gazdasági számításokra, és ugyanúgy nem volt válasz. Úgyhogy eléggé elhamarkodott lenne ez a döntés.

P. T.: – Az Erkel Zenekart például fell kellene tölteni, mert nem tudnánk előadni azokat az operákat, amelyeket ott akarnak előadni. Ilyen például az Aida. Nem értem, hogy milyen alapon kerülne oda mondjuk a díszletek, kik énekelnének benne amikor a befutott sztárelekeseket nyilvánvalóan az Opera szerződteti majd. Ők vajon mennyiért mennének oda énekelni, ki tudná azt kifizetni? Ebből következik az, hogy megítélésem szerint aki az Erkel Színház Zenekarába kerülne, az egy év múlva munkanélküli lenne, mert ezt így fenntartani nem lehet, nincs a háta mögött semmi. Azért is gondolom így, mert Magyarországon kevés az olyan egyéniségű rendező és karmester, aki ezt össze tudná tartani, aki egy olyan légkört, vagy egy olyan művész színvonalat tudna teremteni, hogy odamenne a közönség.

Én úgy érzem egyébként, hogy a mi Operánkban is ez a probléma. Gardelli mégiscsak 80 éves és az olasz operák az olasz karmesterek irányításával stílust határoztak meg az ő működésének mintegy 30 éve alatt. Ez megítélésem szerint „nyerő” volt Európában. Én a magam részéről négy éve rágom az operavezetés fülét, hogy kellene keresnünk hasonló egyéniségű olasz karmestert. És ez nemcsak pénz kérdése. A budapesti operának, de még inkább a Filharmóniai Társaság Zenekarának van olyan híre, hogy ide olcsóbban is eljönnek. Például most itt van Marcello Viotti, akit a Rádióban is ugyanúgy ismernek, mint Európában bárhol: ő a Staatsoper-ben és a Metropolitanban is az olasz operákat dirigálja. És ha ő ide eljön jótékonyá-

gi koncertet ingyen dirigálni, meg lehetne őt olcsóbban kapni és egy színvonalat lehetne tartani. Ez teljesen hiányzik az Erkel színházzal kapcsolatos elgondolásokból, ebből az újonnan kitalált verzióból, és azt gondolom, – úgy, ahogy van – egy nagyon rossz ötlet.

Párkányi Tibor

A másik dolog, ami felmerült bennem, hogy 1993-ban volt az, amikor a zenekar megpróbált valami fizetésemelést kikényszeríteni az akkori Minisztériumból, úgy láttam akkor is, és még most is, hogy nagyon sok jószándékú ember van a vezetésben. Az akkori vezetők hoztak egy döntést: a három zenekar, a Rádiózenekar, az Állami Hangversenyzenekar és az Operazenekar próbálja a fizetéseket egy színvonalon tartani. Közben jött egy választás és a Rádió élére Szirányi János került, aki ízig-vérig zenész. A Rádiózenekar fizetése megugrott ám az addigi probléma, nevezetesen hogy a Fesztiválzenekarnak volt egy elszívó hatása, majd az Állami Hangversenyzenekarnak, számunkra teljesen megszűnt, mert most viszont már az a gond, hogy lesz-e muzsikusoknak állása, vagy nem, ha igen hol. Kit tartanak itt, ki kerül oda. Más tehát a probléma.

Én nem értem továbbra sem a dolgot. Miért van, hogy egy új választás után (ez a rendszerváltás óta már a második hivatalos kormány) a két koalíciós partner közötti „fenti” vita úgy cseng itt „lent”, hogy minden felborult. Ha ott olyan döntéseket tudnának hozni, hogy a nemzeti értékeket egy bizonyos összeggel állandóan támogatni kell és ehhez nem lehetne hozzájárulni, akkor itt rendben menne minden. Akkor „csak” arról lenne

szó, hogy megfelelő karmestert, énekeseket kell keresnünk és megfelelően kell dolgoznunk. Ez az egyik. A másik: ha megadták a lehetőséget ennek az új kormánynak, hogy valamit csináljon az ő elgondolása szerint, akkor most, amikor Ütő Endre után egy új igazgatónk van akkor ez a Minisztériumban létrejött kuratórium, amelyik úgy döntött, hogy Vámos László az egyetlen, akiben gondolkodni lehet és megkaphatja az igazgatást az Operaházban, miért nem ad neki lehetőséget: próbáljon meg néhány év alatt valamit csinálni?

– *Mindenesetre furcsa, hogy az Operából is hallatszanak az elválasztást helyeslő hangok. Akik tehát ezt szét akarják dobni, megkapják a maguk megerősítését.*

P.H.: – Valóban, megkaptuk magas helyen, amikor tiltakoztunk az „ötök” javaslata ellen, hogy ezek közül három az Opera vezetésének tagja. Kettő a vezetéshez tartozik és a harmadik is befolyásos ember az Operában, tehát hogy ez az egész ötlet belülről jött. Sajnos ez igaz. Csak meg kellene nézni ezeknek az embereknek az ambícióit, indítórugóit és az időzítést. Miért akkor, és milyen hátsó gondolattal adták be ezt a javaslatot. Akkor még nem dőlt el, hogy Vámos László vállalja-e az Operaház igazgatását. Ő maga azt nyilatkozta, csak úgy vállalja el, ha öt évig az Erkel Színház leválasztásáról nem is beszélünk. (Nekünk kellett rábeszélünk, hogy mindenképpen vállalja.)

A bizonytalan helyzetben lehetett arra játszani, hogy Erkel Színház nélkül is el lehet vállalni. Voltak akik nyugodt lélekkel elvállalták volna egyedül a Sugár úti palota vezetését, és nekik tökéletesen mindegy lett volna, hogy kik kerülnek az új konglomerátumba. Ők ezt kitalálták és koncként odadozták volna azokat az embereket, akik – akár művészi szempontból, akár szimpátia alapján – számukra feleslegesek lettek volna. Művészi szempontokról itt tehát teljesen értelmetlen dolog beszélni, hiszen ott garantáltan csak másodrangú társulat jöhetett volna létre. Igaz, a legfrissebb hírek szerint erre már mások is rájöttek és vannak olyanok, akik most azt mondják, hogy ők ezt nem is gondolták komolyan.

– *A zenekar részéről teljesen indokolt a szakmai felháborodás, hiszen két, a helyét önállóan is megálló, jó zenekarról van szó. Az énekesekkel más a helyzet. Az igazán jók elmennek, itt meg sem tudnák*

fizetni őket. Állandóak a lemondások, hangi indiszpozíciók; szinte kínálja magát az alkalom, hogy a jelenlegi gárdából inkább csak egy színházat lehetne biztonságosan ellátni.

L.A.: – Igen. Sehoh a világon nem talál olyat, hogy egy operát saját erőből működtetnek. Mindenütt ott vannak a vendégénekesek. A zenekar stabil, saját nemzetbeli, többé-kevésbé állandó. Sehoh nincs az, hogy az adott ország énekesei, az adott társulat állandó tagjai énekelnek a teljes repertoárt. Sokkal több vendégnek kellene itt lennie, úgy karmestereknek, mint énekeseknek; még hozzá komoly, nagy művészeknek, aki nemcsak azért jönnek ide, hogy gázsit kapjanak, és a közönség meghallgassa őket, hanem azért is, hogy az itteni énekesek tudjanak belőle profitálni. Én például Kovács Bélától tanultam a legtöbbet, aki mellett a klarinétszólamban játszottam.

P.H.: – A külföldi karmesterekre ki vagyunk éhezve. Nem akarom alábecsülni a szűk létszámú karmestergárdát, de egyszer egy fiatal karmester arra hivatkozott, hogy a bécsi zenekar (a Bécsi Filharmonikusok) gyenge karmesterrel, hétköznapi is nagyszerű előadásokat produkálnak. Azt voltam bátor mondani, hogy havonta egyszer csak eldirigálja őket Claudio Abbado, vagy annak idején Herbert von Karajan. És sorolhatnám a világsztárokat, akik közül ha csak két hónaponta megjelenik egy-egy a zenekar élén, akkor az több hónapra való tartalékot és művészi energiát jelent.

– *Az adott helyzethez visszatérve: hogyan működik a jelenlegi két zenekar? Teljesen külön: tehát aki az Erkelben van az csak ott játszik, vagy vannak „átfedések”?*

P.H.: – Hivatalosan van két zenekar és két repertoár – ez azonban csak részben igaz. Egyrészt mert az idősebb kollégák – köztük jómagam is – annak idején második fuvolásként megtanultam az akkori Operaház repertoárját, aztán az Erkelben lettem első fuvalás. A mai napig vannak olyan darabok az – időközbeni cserék miatt – amelyek most az Operában mennek, de korábban az Erkelben játszottuk, és semmi problémát nem jelent, hogy időnként átmegyünk. Ugyanígy a vonósoknál vannak bizonyos szolamok, ahol létszámkülönbségek vannak. Ezt csúnya szóval úgy hívják, hogy létszámkiegyenlítés.

Arról van tehát szó, hogy két együttes funkcionál, de nem szabad mereven két különálló zenekarról be-

szélni. Akkor ugyanis, amikor a Filharmóniai Társaság Zenekara játszik, filmzene- és lemezfelvétel, vagy külföldi utazás van, minden esetben mindkét zenekarból válogatjuk a résztvevőket.

– *Fbben a konstrukcióban milyen technikával lehetne meghatározni, hogy az összesen 226 muzsikusból melyik 150 maradjon és melyik 76 menjen az Operából? Gondolom, valamivel körültekintőbb eljárással, mint ahogy a kiadási tételleket húzzák ki a költségvetésből?*

L.A.: – Jó alaposan meg kellene rágni, hogy melyik szólamból mennyi szükséges, és kik?

– *Ez mennyi időre vetné vissza a produkciót? Hiszen maradna egy vegyes zenekar.*

L.A.: – Ami a zenekart illeti: az operában maradók egy-két év alatt megtanulnák az eddig nem játszott darabokat és itt ennyi lenne – részünkről – az átmenet. A másik konglomerátumban ehhez legalább 5–6 év kell majd. Ha évente bemutatnak 5–6 darabot, a zenészeknek reggeltől estig tanulniuk kell, jó esetben meg is tanulják a műveket amelyekből sikeres darabok lesznek; egy repertoár azonban legalább 25–30 darabot feltételez. Ehhez 5–6 év kell.

– *Hogy lehetne egy vegyes repertoárú konglomerátum zenekarát művészileg kézben tartani? Az operisták, a rockosok, vagy az operettesek megítélése döntene például egy próbajátékon? Ha az Erkel színház zenekarában próbajátékokat hirdetnének, mit lehet feladatuk adni?*

P.T.: – Erre mi nem tudunk válaszolni.

– *Mi történe adott esetben a Filharmóniai Társaság Zenekarával, ami az ország legrégebbi szimfonikus zenekara?*

P.T.: – Akkor a helyzetünk erősen tovább romlana. Egyfelől pillanatnyilag úgy állunk, hogy én nagyon örülök: volt bátorságunk bejelenteni, hogy a csőd szélén állunk. Pont Bartókra emlékeztünk és érezhetően megmozdult a vezetés; pártállástól függetlenül mellénk álltak. Az ötmillió akkor megérkezett és januárig a zenekar pénzénél van.

Ahhoz azonban, hogy a jövőt tervezni lehessen, egy szezon pénzének eleve benne kell lennie a kasszában. Ha valaki a Filharmóniai Társaság Zenekarának koncertjére eljön, láthatja, hogy az Operaház tömve van. Annyian vannak a koncerteken, hogy állnak.

Amikor az előző vezetés belátta, hogy csak akkor lehet valamit csinál-

ni, ha pénz van zsebünkben, a szerencsejáték Rt. adott nekünk pénzt: hívjunk meg külföldi menő, sztár karmestereket és szólistákat, az be fogja hozni a közönséget. Ez így is van csak ott is változás történt és egy tollvonalással áthúzták azt, ami volt. Ez a másik, amit megint nem értek, hogy megy az, hogy valaki adott pozícióban aláír egy szerződést, jön egy másik és azt mondja, nem érvényes. Pillanatnyilag van egy bizonyos állami támogatásunk, Szabó Zoltán államtitkár úrtól ígéretünk van a következő félévre egy bizonyos összegre, és úgy tudjuk, a döntés megszületett, csak a pénz még nem érkezett meg. Reménykedünk.

Eddig tehát úgy volt, hogy a 226 zenészből a legjobbakat kiválasztottuk és 130-an lehetünk, akik kifejezetten a Filharmóniai Társaság tagjai vagyunk. Ha létrejön a szétválasztás, a zenekar továbbra is működni fog, csak nem lesz lehetőség a legjobbak kiválasztására, nem lesz lehetőség szezon közben turnézni. Most a két zenekarral ezt meg lehetett oldani.

Pröhle Henrik

P.H.: – Annál is inkább, mert az esetek többségében az Opera vezetősége jóindulattal tekint ezekre a dolgokra és a műsort úgy állítja össze, hogy esetleg több Mozart és kevesebb Wagner megy abban az időszakban, amikor a zenekar utazik.

– *És mi lesz a hangszerekkel?*

L.A.: – Ez volt az első kérdésem, hogy milyen hangszereken játszanak az új társulat tagjai, milyen próbateremben próbálnak majd, milyen díszletet, jelmezt használnak. A válasz az volt, hogy az csak úgy jöhet létre, ha 4–5 évig szoros együttműködés van a két színház között, vagyis minden marad a régi, csak a vezetés lesz más, és akik ott dolgoznak, azok nem lesznek közalkalmazottak.

Az eltűnt, elhasználódott hangszerek – miután azok az Opera tulajdonát képezik – az Opera tárcáját terhelik majd. Az évi hangszer-költségvetésünk 2 millió forint, egy árverésen egy Tourte-vonó 150 ezer márkáért kelt el. Egyszer, kb. 5–6 éve egy svájci bank által keltett reménysugár arra ösztökélt minket, hogy felmérést készítsünk a szükséges hangszerpark megteremtésének költségeiről. Ez akkor 180 millió forint volt.

P.H.: – Az alapgond tehát az, hogy a kormány akar ugyan egy nemzeti intézményt, az Operát fenn akarja tartani, de erősen redukálva. És nem gondol arra, hogy évente így vagy 300 ezer embert foszt meg alapvető zenei élményektől: az iskolásokat, a nyugdíjasokat, akik telt házak mellett nézik meg az Operaház repertoárját az Erkel Színházban, és egy ilyen elit színházat képzelt el teljesen elfeledkezve arról a közönségről, akik a színvonalat is igénylik, de a mai árak mellett nem fogják tudni, (és lehetőség sem lesz) az Operába megnézni ezeket a darabokat.

L.A.: – Arról nem is szólva, hogy ennek az újnak a létrehozása sokkal többbe kerül, mint amennyit spórolni lehet rajta.

P.H.: – A 168 óra egyik riportere egy magát megnevezni nem kívánó tisztviselőtől valahol a Minisztériumban azt hallotta, hogy valójában arról van szó, ez az egész majd öt év alatt ugycis elkopik és akkor a Minisztérium mossa kezeit, és nem kell foglalkoznia már az Operaház épületén kívül más intézménnyel. Létre lehet hozni, de életképtelen lesz.

Értesüléseink szerint a rockszínház fizetésektől vált, fizetéseket nem tud adni, januártól nincs helye, az Operettszínház nézőgondokkal küzd.

Ha ma „A víg özvegyel” az Operettszínház nem tudja megtölteni, akkor melyik lesz az a darab, amivel az Erkel színház majd megtölti, mert a „Csárdáskirálynőt” már évtizedek óta játsszák, azzal hirtelen nem telik meg az Erkel Színház.

Az elképzelés életképtelen. Most, már csak az a kérdés, hogy lesz-e valakinek bátorsága mindezt be is ismerni, vagy mindenki úgy tesz majd, mintha soha semmi köze nem lett volna a problémához. Esetleg megpróbálják mégis „világra segíteni” és aztán aggódva lesni a fejlődési rendelkezéseket – mások kontójára.

Tóth Anna

A Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekara

Immár két év óta - megszűnt költségtámogatása miatt - finansziális gondokkal küzd. A helyzet szeptemberre válságossá vált, ezért a zenekar vezetősége kénytelen volt a médiák segítségével a nyilvánosságához fordulni.

1995. szeptember 28-án együttesünk emlékhangverseny keretében emlékezett meg egykori tiszteletbeli tagjáról *Bartók Béláról*, halálának 50. évfordulója alkalmából. Ezen az estén a nagy magyar zeneszerzőnek zenekarunk számára írt, illetve általunk bemutatott műveiből összeállított műsort játszottunk a Köztársasági Elnök, valamint politikai, kulturális és gazdasági életünk képviselőinek jelenlétében. E hangverseny és az ebben az időszakban megjelenő újságcikkek felhívták a figyelmet történelmi társaságunk tragikus helyzetére. *Isépy Tamás* frakcióvezető úr parlamentí, napirend előtti felszólalása nyomán *Szabó Zoltán* államtitkár úr válaszában ígéretet tett hiányzó költségeink fedezésére (ebből már a december 31-ig szükséges kiegészítést meg is kaptuk).

Ilyen előzmények után kezdődött meg 142. hangversenyévadunkat október 30-án *Marcello Viotti* vezényletével. Ebben a szezonban is három saját szervezésű bérletsorozat keretében 14 koncertet játszunk, de természetesen ezek mellett több hazai és külföldi felkérésnek is eleget teszünk. Októberben a Társaság Belgiumban, a Flamand Fesztiválon 3 alkalommal, novemberben pedig Svájcban a „Klubhaus” koncertek keretében 8 alkalommal vendégszerepelt. Novemberi hangversenyein *Jansung Kak-hidze* dirigálja az együttest, december 3-án pedig ismét *Viotti* vezényletével jótékonysági célból a *Rádió Énekkarral* közösen lépünk fel a Operaházban. Az évad egyik legnagyobb zenekari eseményének ígérkezik *Eliahu Inbal* december 18-19-i vendégszereplése. Ezen a két estén azt a Mahler I. szimfóniát szólaltatja meg a Budapesti Filharmóniai Társaság zenekara, melynek ősbemutatója - a szerző vezényletével - az együttes nevéhez fűződik.

Januári programunk is tartogat érdekességeket, hiszen a nemzetközi karmesterverseny egyik díjnyertes *Hamar Zsolt* áll majd a zenekar élén. A műsorban elhangzik a fiatal dirigens saját kompozíciója.

Mint a fentiekből látható, a zenekar

- nehéz anyagi helyzete ellenére - teljesíti vállalt kötelezettségeit, s igyekszik a lehető legmagasabb színvonalon muzsikálni.

Jelenleg a Választmány - mint a Társaság vezető testülete - már az 1996-97-es évad programjának előkészítését végzi, de az elképzelések végrehajtására csak az Operaház jövőjének és a Társaság anyagi lehetőségeinek ismeretében kerülhet sor.

Melis Béla

A Választmány elnöke.

Jubileum - meglepetésekkel

Október 4-én, a Zeneakadémia Nagytermében ünnepelte 5. születésnapját a fúvós hangszerek javításával és forgalmazásával foglalkozó *Fon-Trade Music*, egy reprezentatív hangverseny keretében, amelynek főszereplői két, általuk évek óta támogatott zenekar és neves szólisták voltak.

A koncert első részében a *Budafoki Dohnányi Ernő Szimfonikus Zenekar* játszott a *Magyar Televízió legutóbbi karmesterversenyén II. helyezést és közönségdíjas Hamar Zsolt* vezényletével. Sem az együttesnek, sem a dirigensnek nem volt könnyű dolga, hiszen a darabokat a szólisták választották, akik csak a legutolsó napon tudtak érdemben próbálni az együttessel. Mindez azonban észrevehetetlen volt a hangversenyen. A nyitószám - *Telemann* 3 trombitára írt *D-dúr concerto*-ja, amelynek szólistáját *Guy Touvron* és két magyar tanítványa *Kovács Kálmán* és *Nemes Balázs* tolmácsolt - igazi barokk concerto volt, finoman kidolgozott ritmikával, kellemes hangzásarányokkal. *Mozart D-dúr hangverseny-rondójában* *Érdi Tamás*t kísérte a zenekar, akinek - a technikai biztonságon túl - minden mozdulatán érződik az előadói alázat és az a zenélés adta boldogság, a muzikalitás. *Hummel Esz-dúr trombitaversenyében* végre megtapasztalhattuk a Magyarországon először bemutatkozó *Guy Touvron* sokat dicséret technikáját és egyedi trombitahangját. Az első részt *Ibert Fuvolaversenye* zárta, a hirtelen megbetegedett *Alain Marion* helyett *Adorján András* bravúros

technikájával, amit hajíckony fuvalahangja és mélységes zencisége tett még jobban érzékelhetővé. *Hamar Zsolt* nagyszerűen irányította a zenekart és láthatóan jó partnere volt a szólistáknak.

A hosszú hangverseny második részében a *Budapesti Koncertfúvósok* játszottak változatos és szórakoztató programot. Szerepelt ebben kortárs magyar muzsika (*Lendvay Kamillo Concertinója* a szerző zongoraszólójával és *Hidas Frigyes Tutti Fruttija*), *Doppler* kétfuvolás *Rigolettofantáziája*, amelyben *Bálint János* szegődött *Adorján András* szólista partneréül, *Arban Velencei karneválja*, a trombitások slágerszáma és *Artie Shaw Klarinétversenye*, a jazz-radjongók számára is örömet szerző koncert *Balogh József* egyedülállóan virtuóz, kvázi-improvizatív előadásában, *Köszegi Imre* utánozhatatlan dobszólistájával.

A születésnap ünnep volt tehát ajándékozónak és ajándékozottnak egyaránt; ezzel a gesztussal a *Fon-Trade* nemcsak saját cége, de a muzsika számára is újabb híveket tudott toborozni.

Tóth Anna

Az óra és a románc

Joseph Dessauer osztrák zeneszerző, kezdő muzsikusként, egy füzetnyi románcal felkereste a bécsi Schlesinger kiadót. Tiszteletdíjként egy zseborát kapott a kiadótól. A fiatal komponista néhány nap múlva szemrehányóan állított be a kiadóhoz:

- Kedves Schlesinger úr, ez az óra nem jár, ez az óra rossz!

Schlesinger homlokára tolta a szemüvegét és így felelt:

- Hát ön azt hiszi, hogy az ön románcai jók?

A Miskolci Szimfonikus Zenekar Művészeti Bizottsága

A művészeti bizottság, illetve más néven a művészeti tanács funkciójáról, hatásköréről kérdeztem a zenekar e szervezetének tagjait.

A beszélgetés résztvevői **Apró László** (fuvola), **Gál Károly** (koncertmester), **Miklós-Dienes András** (mélyhegedű), **Zobay Béla** (trombita), **Halász István** (fagott).

Mikor alakult a zenekar művészeti tanácsa?

A.L.: A művészeti tanács mindig is létezett a zenekarban, de talán 1984 egy olyan dátum, ami említésre méltó. Szerintem a zenekar szempontjából is rendszerváltást jelentett ez az év. Azóta működik egy olyan demokratikus légkör, ami szükséges.

Mi a funkciója a szervezetnek?

A.L.: A különböző fórumokon csak javaslatok születtek, hogy miként kellene működni, hozták példának az ÁHZ egész munkarendjét, a művészeti tanács működési programját. Nálunk a feladat borzasztóan kis hatalommal bír, mivel mi csak tanácsadó testület vagyunk, Közvetítő szerepünk van a vezetőség és a zenekar között, ami azt jelenti, hogy a vezetőség döntéseiben kikéri a véleményünket.

Voltak próbálkozások az évek folyamán, hogy erősebb jogkörünk legyen, de ez nem járt eredménnyel. Az érem másik oldala, hogy igazán sosem éreztük ennek a hiányát, mert valahol ez mégis létezik.

Milyen tradíciói vannak a bizottságnak?

A.L.: A merev formai dolgok elutasítása. Megjelent például az, hogy havonta egyszer meghatározott időben ülésezniünk kell. Ez nálunk úgy működik, hogyha szükség van ránk akkor megkeresnek, vagy mi megyünk.

M-D.A.: Bizalommal fordulnak hozzánk a kollégák is, észrevételeikkel, kéréseikkel megkeresnek

bennünket, s mi igyekszünk ezeket a megoldásra váró feladatokat a magasabb fórum elé terjeszteni.

Meddig terjed a feladatkörük, beleszólási joguk?

Z.B.: A bérek alakulásán kívül mindenre van rálátásunk, mindenről van tudomásunk. Szerződtetések, próbajátékok, programok, szólisták, karmesterek választása. Valamennyire van lehetőségünk ennek az alakítására is. Ötleteket bármikor elfogadnak tőlünk. Ennek a szervezetnek hosszútávú irányító szerepe van.

M-D.A.: Sokszor kis problémák merülnek fel, de ezekben a kis dolgokban megpróbálunk egyensúlyt tartani. Döntésjogunk nincs, viszont figyelembe vesszük a véleményünket, így ezáltal az állásfoglalásunk döntésre jut.

Milyen problémák kerülnek felszínre, s várnak megoldásra?

M-D.A.: A próbajátékok helyzete, mikor, milyen hangszerre írunk ki próbajátékot, milyen lehetőségek vannak, turnébeosztások, ... stb. Konkrétan is említek egyet, legutóbb egy lemezfelvétel anyagi elosztásán volt némi kis konfliktus. A vezetők ekkor a mi segítségünket kérték, hogy mondjuk el a véleményünket, s így elég hamar közös nevezőre jutottunk.

G.K.: Ha például bármelyik szólamban gond van, vagy nézeteltérés szakmai kérdésekben, akkor a tanács a problémának a segítő kiértékelésében mutat utat.

Kikből áll a bizottság? Mióta vannak Önök ebben a bizottságban?

A.L.: Másfél éve volt az utolsó választás, ennek az évadnak a végén jár le a mandátumunk. A testületben két évenként választunk új tagokat, ennek megvan a maga szabálya.

Az első időkben nyolc tagja volt a bizottságnak, később szűkült le öt főre. Ez reális létszám, mert ha túl sokan vannak, akkor nem biztos

hogy megegyezésre jutnánk egymással.

Z.B.: Azzal együtt, hogy a választás nem korlátozódik szólamokra, elég jól sikerült összehozni a szervezetet, minden szólam képviseltetve van a zenekarból. Ez így egy ideális összeállítású szervezet.

Nem okoz nehézséget a kettős funkció betöltése, vagyis koncertmesternek és művészeti bizottság tagjának lenni egyszerre?

G.K.: Nálunk tradíció, hogy a koncertmester automatikusan tagja a művészeti bizottságnak, és titkos szavazással választják meg a másik négy tagot. A kettős szerep nem mond ellent egymásnak, sőt mindenképpen előnyt jelent a működésben.

M-D.A.: A koncertmester a zenekarban a létező összes szervezetnek a tagja. A legjobban ismeri a problémákat, s pozíciójából adódóan az övé a legnagyobb felelősség.

Milyen a kollektív együttműködés?

Z.B.: Elég régóta dolgozunk együtt, sokat is vagyunk együtt, így egyformán látjuk a dolgokat, s igyekszünk segíteni egymást.

Az évek során mindenki érzi a zenekar fejlődését, működését, és az irányokat. Ebben hasonlóak vagyunk.

A.L.: A zenekarban nincs probléma, bármilyen összetételű volt is az elmúlt tíz évben a bizottság, vita nagyritkán fordult csak elő. Nem a belső, egymás közötti dolgokat kell megbeszélni, hanem sokkal nagyobb kitekintéssel, nyitottsággal kell hogy legyünk funkcionkat tekintve.

G.K.: Jó a kontaktus a vezetőség és a bizottság között, hiszen mindig sikerül kompromisszumra jutni vitás kérdésekben is. Mondhatom azt, hogy ez egy pozitív együttműködés.

Köszönöm a beszélgetést és további sikeres együttműködést kívánok.

Lukács Mónika

A kottakiadók gondjai napjainkban

Rózsavölgyi Gyula és Grimweil Norbert alapították 1850-ben a Rózsavölgyi és Társa céget. A múlt század közepétől kották, zenei könyvek, majd az 1920-as évektől kezdődően gramofon lemezek kiadásával és közreadásával is foglalkoztak. Neves zeneszerzőink, Erkel Ferenc, Liszt Ferenc, Bartók Béla, Kodály Zoltán több jelentősebb művének megjelentetői.

A bolt jelenlegi helyére 1910-ben költözött. Később, 1961-ben azonban leégett, a század eleji faragott bútorok, műemlékek mind megsemmisültek, több mint egymillió értékben elégték pótolhatatlan első kiadások, kéziratok. 1964-ben nyitották meg ismét, de nem az eredeti állapotában, hanem már modernizálva, mert az eredeti állapot visszaállítására nem volt elegendő pénz.

Választékát tekintve az üzlet 1978-ban Európa hat legnagyobb zeneboltja között szerepelt. A vidéket is beleszámítva 8-10 évvel ezelőtt 30-32 működő zeneműbolt volt, ahol egész évben a teljes választékot lehetett kapni, ma mindössze 7 van az egész országban. Ezek közül a Rózsavölgyi Zeneműbolt az országos kottaellátás 60%-át végzi. Beszélgetőtársam **Hutira Albin**, az üzlet vezetője.

Véleménye szerint milyen a kottaellátottság jelenleg Önöknél?

– Évekkel ezelőtt, még 1978-79-ben egy nemzetközi bizottság részére készítettünk felmérést, akkor olyan hatalmas volt a választék, hogy 160 ezer különböző zeneművet tartottunk nyilván. Azóta, - ahogy a gazdasági helyzet is változott és nehezedik- a választék egyre csökken, hiszen a kották ára ugrásszerűen megnövekedett az utóbbi években. Készletünk karbantartása és állandó folyamatos feltöltése egyre nagyobb gondot jelent, emiatt lecsökkent a választékunk, 70-75 ezerte. A klasszikus zeneirodalomban teljes a választék, a könnyűzenéből csak a legnépszerűbbeket, a jazzból pedig a legismertebbeket tartjuk. Nem is győznénk beszerezni mindent, mert például a jazz egy teljesen külön világ.

A klasszikus zenében a hangszeres zenétől a vokális zenén keresztül a kamara művekig és a szimfonikus zenekarig bezárólag minden van. Ha egy szimfonikus zenekar olyan művet keres ami akkor éppen nincsen, azt két héten belül be tudjuk szerezni, ha kapható. Ugyanis a külföldi kottakiadók mostmár a zenekari kották vagy 90%-át kölcsön anyagként adják.

Hogyan történik ez a kölcsönzés? Jobban megéri a kiadónak ez a fajta kottaellátás mint a kottakiadás? A magyar zenekarok esetleg így könnyebben és olcsóbban juthatnak hozzá a zenekari anyagokhoz?

– A kölcsönzés vagy előadásszámra, vagy időtartamra történik. A kölcsönzés díja sokszor a kotta árával egyezik meg, kedvezményt nem igen jelent. A zeneka-

rok könnyebben és olcsóbban így sem jutnak hozzá a zenekari anyagokhoz. Tudomásom szerint a Filharmónia foglalkozik a kották kölcsönzésével, nem a kereskedelem.

Önök például milyen kiadókkal állnak kapcsolatban?

– Európa legnagyobb kottakiadói a partnereink, de a kisebb kiadókkal is van kapcsolatunk. Megemlíteném a két bécsi kiadót, Doblingert és az Univerzalt, a német kiadók közül a Schott, a Bärenreiterrel, a Deutscher Verlag für Music, Breitkopf, Peters, az angol kiadók közül a Chaster, Boosey and Hawkes valamint a holland kiadók konzorciuma vagy negyven kisebb kiadóval mind a partnerünk. Évente legalább 800-1000 rendelést kapnak tőlünk.

Rendszeres kapcsolatok 300-400 kiadóval van.

Igaz, az utóbbi években a kotta megrendelések nagymértékben csökkentek, ez elsősorban és kizárólag az áremelkedéseknek tudható be. Mindenképpen érződik a kottaadásokon az a minden képzeletet felülmúló áremelkedés, ami a keleti relációban történt, az hogy a kották ára tízszeresére de hússzorosára is emelkedett.

Régebben lehetett nagyon olcsó orosz kiadású kottákat kapni, most mi a helyzet? Vannak még ezek a kották?

– Az elmúlt évtizedekben a keleti kiadónál megjelent zenemű olcsó volt, de az orosz kották még az olcsónál is olcsóbbak voltak, fillérekbe kerültek. Mára az orosz kottakiadók részben megszűntek vagy tönkrementek, kialakult kapcsolatrendszerünk velük nincsen. Mindössze egyetlen kiadóval sikerült kapcsolatba kerülnünk, és Beethoven szonátákat beszerezni tőle, de már ennek az ára is megközelíti az európai színvonalat.

Mi a helyzet a magyar kiadású kottákkal?

– A Zeneműkiadó változatlanul működik, de az áraiakat ők is megemelték. A vevő sokszor választhat, hogy a magyar kottát veszi meg vagy esetleg a jobb minőségű külföldi kottákat.

Nagy igény lenne az olcsóbb kiadású kottákra, talán meg kellene kérdezni a Zeneműkiadót, miért nem jelentetnek meg olcsóbb kottákat is.

Nem értek egyet azzal a kiadáspolitikával sem, hogy a pedagógiai kiadványok ugyanannyiba kerülnek mint a többi kotta. A pedagógiai kiadványok árát lecsökkenteném, és azokat a kottákat amit a külföldiek úgyis visznek, azt emelném meg. Egy zongoraiskola ára 7-8 éve 30-40Ft volt, ma pedig 600Ft-ba kerül.

Igen erősen működik a feketepiac, úgymond a kották fénymásolás útján való terjedése.

Természetesen a gazdasági helyzet és a kereseti arányok ebben nagymértékben közrejátszanak, de gondolom a kottakiadók valamit mindenképpen tenni fognak ez ellen.

Ez egy külön téma, ezt előbb - utóbb fel kell vetni magasabb szinten is, akár a Parlamentig elvinni, mert ez a helyzet teljesen megöli a kottakiadást. Lassan nem lesz miből másolni. A *Hungakkord* kiállításon a *Luduc* kiadó képviselőivel beszéltem erről, és ők elmondták, hogy Franciaországban például olyan szigorú törvények vannak – ehhez hozzá kell tenni, hogy más gazdasági helyzetben vannak – ha a növendéknél másolt kottát találnak, akkor a tanárt felelősségre vonják, sőt el is tilthatják a tanítástól. Ez vonatkozik minden nyílt előadásra, hangversenyre, rádióra, tévére egyaránt.

A hangzó anyagban már nálunk is tettek lépéseket, a kották terén még nem. A kiadóknak kell összefogniuk, hogy ezt a problémát megoldják. Nemrégiben alakítottuk meg a Magyar Zeneműkiadók Szövetségét. A jövő évben azzal fogjuk kezdeni a munkánkat, hogy erre jobban odafigyelünk.

A zeneműboltok rentabilitása is egyre nagyobb kérdés, önmagában a kotta nem tudja eltartani a boltot,

ebben a helyzetben még nehezebben. Emiatt kell mellette lenni valami másnak is. Külföldön ezt úgy oldották meg, például Európa más országaiban a kotta a hangszerrel van együtt, míg Magyarországon a könyvesbolt hálózathoz csatolták még az elmúlt rendszerben. A Rózsavölgyiben a kották mellett a hangzó anyag is megtalálható nagy választékban. Ma már mondhatjuk minden elérhető az óriási kotta és lemez választékból.

Balogh Beatrix

Nézzünk az új zenei kiadványokból néhányat:

Magyar zenei ereklyék – Thököly és Rákóczi korabeli kuruc nóták

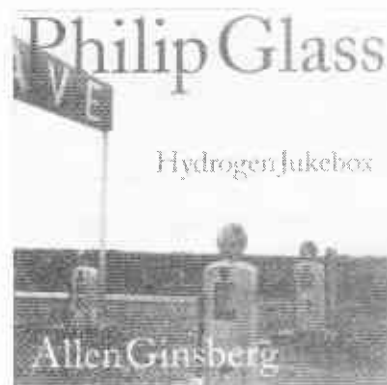
Beethoven album – díszkiadás

Liszt Ferenc: A holt költő szerelme – melodráma

Liszt Ferenc: 5 magyar népdal

Georg Onslow: Quartet no:3

Vier Slowakische Tænze aus dem 18. Jahrhundert

Pop Art Instruments & Cases

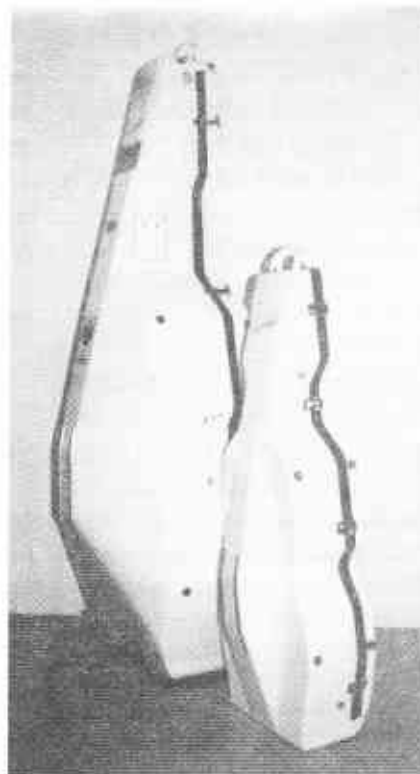
1022 Budapest, Eszter utca 14. Telefon/Fax: 115-9630

Speciális ládák, tokok méret utáni készítése, érzékeny eszközök (hangszerek, műszerek, erősítők, kamerák stb.) teherszállításra és tárolásra. Vízhatlan borítás, tökéletes biztonság. Üveg-, és karbonszál erősítésű poliészter tokok, csellók és bőgők szállítására.

Külföldi hangszertokok és hangszertartozékok (húrok, vonószőr, és egyéb alkatrészek) importálása katalógus alapján.

Zenei segédeszközök (speciális székek és állványok), stúdiótechnika.

Mesterhangszerek adás-vétele.

Apró hírek · Apró hírek · Apró hírek

Az **Állami Hangversenyzenekar** augusztus 31-től szeptember 5-ig Svájcban vendégszerepelt, szeptember 20. és 22. között Augsburgban adtak koncertet *Alabo Ceccato* vezényletével. November 13-tól december 10-ig Japánba utazott koncertkörútra a zenekar *Kobayashi Ken-Ichiro* és *Lukács Ervin* karmesterekkel. Karácsony előtt már viszont ismét itthon lépnek a közönség elé.

Az **MRT Szimfonikus Zenekár** december 23-ára tervezett koncertje *Händel: Messiás* műve *Vásáry Tamás* vezényletével egy más időpontban kerül műsorra.

Az **MRT Zenekar** fél állású szólócsellistájának megnyerte *Varga Tamás* csellóművészt. Azonban az *Operához* sem lesz hűtlen, egy gentlemen's agreement keretében továbbra is lehetősége lesz az operaházi közönségnek, hogy operai szólóit élvezze.

1995. utolsó napjaiban a Hungaroton Classic kiadásában *Dohnányi* CD-t készít az **MRT Zenekara**. Karmester: *Vásáry Tamás*, szólista: *Onczay Csaba* csellóművész.

A **Debreceni Filharmonikus Zenekar** *Mozart Requiemjét* szólaltatta meg a kitűnő akusztikájú Szent Anna Székesegyházban a Szent Anna Alapítvány javára. Köszönet a zenekarnak, a *Maróthi György* Pedagógus Kórusnak, a szólistáknak, *Kéry Mihály* Kölcsey-díjas karnagynak, a magas színvonalú kitűnő koncertért.

A zenekar őszi első koncertjén bemutatta a nyáron készített CD-le-

mezének anyagát, a huszonegy éves *Bogányi Gergely* közreműködésével. A zenekart *Kollár Imre* vezényelte.

A **DFZ** egy sorozattal tisztelgett egész éven át nagy zeneköltőnk, *Bartók Béla* halálának 50. évfordulója alkalmával, összekapcsolva ezt a Liszt évfordulóval.

A Nemzeti Filharmonia 1995–96-os évadra szóló műsorszámokban több olyan hangverseny is szerepel, amit a **Debreceni Filharmonikus Zenekar** finanszíroz oly módon, hogy magukra vállalták a vendégművészek meghívását.

A **DFZ** jelenleg vendégkarmesterrel készül magyarországi és németországi koncertekre. *Hans Richter* karmester Svájcból érkezett a zenekarhoz, és négy hangversenyt ad a zenekarral.

Az 1995–96-os évadtól ismét teljesít színházi szolgálatot a **debreceni zenekar**. Száztíz előadásban megszólalnak, többek között a *Pillangókisasszonyban* és a *Falstaffban*. Eközben külföldi turnéokra is készülnek, Németországba, Belgiumba, Olaszországba és Svájcba van meghívásuk.

Az új zenei évadban a műsorszámok gazdagnak ígérkeznek. *Beethoven, Schumann, Csajkovszkij, Händel, Haydn, Vajda János, Rachmaninov, Bruchner, Bartók* és *Rimcskij-Korszakov* művei szerepelnek a Bartók-termi bérletes hangversenyeken.

1995 augusztus 28. és szeptember 8. között karmesterkurzus-t tartot-

tak a **Magyar Szimfonikus Zenekar** székházában osztrák rendezésben.

Andre Bernard francia karmester 1994-ben két hazai koncerten szerepelt a **Magyar Szimfonikus Zenekarral** az *Interkoncert* szervezésében, majd ezt követően spanyolországi vendégszereplésre utaztak a karmesterrel. A kapcsolatot egy szerződéssel még szorosabbra fűzték, ami a karmester számára „állandó vendégkarmester”-i címet, a zenekarnak pedig külföldi vendégszerepléseket jelent. Legközelebb 1996. február 19-én a Pesti Vigadóban lépnek együtt a közönség elé.

Mathias Husmann német karmester, a Magdeburgi Színház főzeneigazgatója több éve rendszeresen vezényli a zenekart. Az évente ismétlődő nyugat-európai Schlottenturnékon is többször vezényelte a zenekart. 1996. február 12-én a Zeneakadémián vezényli majd a zenekart.

Az elmúlt évad végén megtartott próbajáték eredményeként a zenekar új tagjai: *Tukács Tibor* (tuba), *Csáthy Miklós* (III. harsona), *Szilágyi Szabolcs* (fuvola). *Hidi Péter* a Strauss Zenekar jelenlegi koncertmestere fél állású koncertmestere lett a **Magyar Szimfonikus Zenekarnak**, ugyancsak fél állású tag *Zsolnai István* a Magyar Állami Operaház koncertmestere.

A zenekar új otthona a Páva utcában lehetővé teszi a színvonalas felkészülést a koncertekre. A rendelkezésre álló fúvós termek alkotóműhelyé válhatnak, ahol rendszeres stúdiógyakorlatokat folytathatnak párhuzamosan a nagy próbateremmel.

Apró hírek · Apró hírek · Apró hírek

1996 január 9. és február 17. között operaturnéra indul a **Miskolci Szimfonikus Zenekar** Ausztriába és Németországba. *Lortzing A vadász* című operáját mutatják be *Koncz Tamás* és *Kovács László* vezényletével.

1995. novemberében *Veress Sándor* műveiből készített a zenekar CD felvételt, *Mészáros János* svájci karmester közreműködésével.

1996. március végén *Lajtha László* összes szimfonikus művének felvételére készül a **Pécsi Szimfonikus Zenekar** a *Marco Polo* lemezkiadó részére. *Nicolás Pasquet* vezényletével rögzítik *Lysistrata, op. 19, 5. szimfónia, op. 55, 6. szimfónia, op. 61* című műveket.

Ez év júliusában az Amerikai Egyesült Államok nemzeti ünnepe, a „Függetlenség Napja” alkalmából egy rangos amerikai kórossal, a Pittsburgh-ból érkezett *Mendelssohn Kórossal* adott közös hangversenyt a **MÁV Szimfonikus Zenekar**. A négyszeres Grammy-díjas karmester, *Robert Page* vezényletével adták elő *Verdi Requiemjét*. A hangversenyért és magáért a hagyományteremtő kezdeményezésért levélben fejezte ki elismerését és köszönetét a zenekarnak *Donald Blinksen* az USA budapesti nagykövete.

Júliusban készítette el a **MÁV zenekar** *Beliczay Gyula* (1835-1893) *d-moll szimfóniájának* és *Szerenád vonós zenekarra* című műveinek lemezfelvételét, amely a múlt század utolsó évtizedeinek terméséből ad ízelítőt.

A *Zempléni Művészeti Napok* keretében a sárospataki vár udvarán

adott nagyszerű hangversenyt augusztus végén a zenekar *Izaki Masahiro* vezényletével, aki az idei *Nemzetközi Karmesterverseny* győztese.

Az előző évadban kísérletképpen beindított „*Unokák és nagyszülők hangversenyei*” ragyogó sikert hozott, ezért a koncertek ebben az évadban is folytatódnak a Magyar Honvédség Művelődési Házában.

Új sorozatot indított a **MÁV zenekar** Bécsben, az *Oszták Vasutas Szakszervezet* rendezésében.

A szakszervezet székházában, a „*Kongressshaus*” 700 férőhelyes nagytermében. A népszerű művekből összeállított sorozatot *Rudolf Streicher* és *Gál Tamás* vezényletével.

Hollandiában a *Verdi Records-EMI* közös kiadásában jelent meg a zenekar legújabb compact lemeze, amelyen Mozart-versenyművek hallhatók holland szólisták előadásában, *Gál Tamás* vezényletével.

Szilveszter táján hagyományos nyugat-európai turnéjára indul a zenekar, és ismét meghívták Hollandiába, ahol márciusban *Mozart Requiemjét* adjál elő több helyszínen, többek között az amszterdami *Concertgebouw*-ban.

A **BM Duna Szimfonikus Zenekar** viszonylag sikeres évet zárhat. A *Téli bérlet* előadásai, valamint a *Duna koncertek* telt házasok voltak.

A *Téli bérlet* első előadását külföldi vendégkarmester, *Hans Schamberger* vezényelte, a koncerten a *Fővárosi Énekkar* működött közre.

A *Téli bérlet* utolsó koncertjén

Marcus Oberholzer vendégkarmester lép a pódiumra.

Nagy az érdeklődés a *Tavaszi bérlet* iránt. Az első koncertet külföldi karmester, *Mitsuyoshi Oikawa* vezényli, közreműködik *Eguchi Masako*.

A zenekar évek óta sikeres gyermekkoncerteket ad. Decembertől új kezdeményezéssel bővül az előadás. A gyerekek előre elkészített kérdéseket kapnak, s helyes válaszokat a következő koncertig kell eljuttatniuk a zenekarhoz. A helyes választ beküldők között három nyertest sorsolnak ki az előadás előtt.

A zenekar évek óta kísérője fiatal, tehetséges művészeknek, pl. *Baráti Kristóf, Bogányi Gergely*. Ezt a hagyományt a jövőben is folytatni szeretnék. A zenekar életében kiemelkedő helyet foglal el az első CD felvételük elkészítése a *Duna koncertek* programjának anyagából.

Az elkövetkező év az ünneplés jegyében zajlik. A **BM Duna Szimfonikus Zenekar** 35 éves fennállását ünnepli 1996-ban. Az eltelt idő alatt neves művészek léptek fel a zenekarral. A szervezők azt remélik, hogy a közönség egy gálaműsor keretében viszontláthatja őket.

Bernhard Groppe berlini karmester (1965) a *Külügyminisztériumon* és *Zenei Tanácson* keresztül keresett meg bennünket. Magyarországra szeretne jönni, magyar zenekar karmesterének.

Kérjük, akit érdekel keressen meg bennünket. Önéletrajza, fényképe a Szövetségnél hozzáférhető.

Apró hírek · Apró hírek · Apró hírek

Póbajáték

A **Debreceni Filharmonikus Zenekar** próbajátékot hirdet a következő állásokra:

I. és II. hegedű, cselló, fuvola, klarinét, fagott, oboa, harsona, kürt

A próbajáték ideje:

1996. január 10-én 14 órakor

Helye: a zenekar próbaterme

4025 Debrecen, Simonffy u. 1/c

Jelentkezési határidő:

1996. január 8.

Jelentkezés írásban vagy telefonon a zenekar irodáján.

Tel: 52/412-395, 52/347-078

Zongorakisérőt a zenekar nem biztosít.

Bővebb felvilágosítás a zenekar irodáján kapható.

Versenyek

Zongora

32. Liszt Ferenc Zongoraverseny
Budapest

1996. szeptember 9-24.

IV. International Franz Liszt Pianoconcours

Utrecht, Nederland

1996. április 27-május 11.

II. International Piano Competition Umberto Micheli

Milano

1997. október 6-18.

Orgona

3rd. International Organ
Competition

Musashino-Tokyo

1996. szeptember 5-15.

Hegedű

XXVI. International Competition
Jeunesses Musicales

Belgrád

1996. március 20-tól április 2-ig

Carl Nielsen Violin Competition
1996

22 ZENEKAR

Odense, Dánia

1996 június 1-9.

XI. International Violin Competition

Poznan, Lengyelország

1996. október 12-27.

(Ugyancsak itt május 11-18. között hegedűkészítő verseny is lesz.)

Fúvós

48. Prágai Tavasz Nemzetközi Zenei Verseny (fuvola, oboa, klarinét, fagott)

1996. április 29-től május 13-ig

II. Balatoni Nemzetközi Zenei Verseny (Klasszikus Fúvószenekar, Big Band, különböző összeállítású fúvószenekarok)
Veszprém

1996. június 27-29.

Kamarazene

London International String
Quartet Competition

1997. április 8-14.

Vienna Modern Masters II. International Performer's Recording Award Competition.

(XX. sz.-i mű 1-5 előadó megszólaltatásában)

Beküldendő az anyag

1995. december 15-ig

Kamarazenekar

4. Deutchen Orchesterwettbewerb. Europaischer Wettbewerb für Kammerorchester

Gera

1996. május 12-19.

XXVI. International Competition Jeunesses
Musicales

String orchestra with continuo
Belgrád

1996. március 20-április 2.

Bővebb információ a versenyekről a Magyar Zenei Tanács könyvtárában található.

Visszhang

MÁV-osok, vagy TÁVKÖZLÉS-iek?
de

NEM POSTÁSOK, SEM VASUTASOK!

Nagy kíváncsisággal és érdeklődéssel fogadjuk a Zenekar című lap minden egyes számát. Szeretjük ezt a periodikát, ezért vigyázni is kötelességünk pontosságára, tárgyyszerűségére.

Ezen fölbuzdulva szeretném egy-két pontatlanságra felhívni a tisztelt Szerkesztőség és a lapot olvasó barátaink, kollégáink figyelmét: a 8. oldalon Kovács Géza barátom hiába hívja fel az interjú készítőjét helyesbítésre az alábbi módon:

„... azt hiszem az első igazgató voltam Magyarországon az utóbbi években, aki – javíts ki, ha nem így van – nyílt pályázat útján kerültem a zenekar élére 1990-ben.”

A javítás nem történt meg, pedig a valóság az, hogy 1987-ben az akkori Magyar Posta az akkori Postás Szimfonikus Zenekar igazgatói állását nyílt pályázattal töltötte be. (Nem nagy ügy különben, díjat sem adnak a helyezéserő „csak” a tények!)

A 21. oldalon furcsa volt olvasni Tóth Anna ripottjának záró szakaszát:

„Pillanatnyilag még a Magyar Szimfonikusok, vagyis a postások rendeznek ott koncerteket – lehet, hogy jobban bírják anyagiilag, lehet, hogy kaptak kuratóriumi támogatást, nem tudom.”

Lássuk a valóságot:

– a hivatkozott zenekar neve 1990 óta Magyar Szimfonikus Zenekar,

● a Távközlési Zenei Alapítványban nem POSTÁSOK vannak, mint ahogy a MÁV Szimfonikusok Zenekari Alapítványában sem VASUTASOK, hanem túlnyomó részben főiskolát végzett ZENEKARI MŰVÉSZEK, vagy kollégák,

● egy másik társegyüttes anyagi helyzetére utalni esetleges saját anyagi gondok miatt? Hát nem tudom, alkat kérdése!

● igen „kaptunk kuratóriumi támogatást” (de hát ezt megbeszéltük!)

Ismétlem szeretjük a lapot, de a tényeket és a pontosságot is.

Zongor Árpád

Távközlési Zenei Alapítvány
ügyvezető igazgató

1995. DECEMBER

Kellemes Karácsonyi ünnepeket és Boldog új évet kíván a

Magyar Klarinétosok Szövetsége

Címváltozás

Értesítjük a Klarinétos Szövetség tagjait, hogy a legutóbbi közgyűlésen elfogadott változások szerint a Szövetség címe megváltozott.

Január 1-től a szövetség új címe és székhelye:

Magyar Klarinétosok Szövetsége, I. kerületi Művelődési Ház

1011 Budapest, Bem rakpart 6. · tel: 201-0324 · Tel/fax: 201- 2780

Levelezési címe: 1034. Budapest, Bécsi u. 88-90. I/31.

A fenti címen és telefonszámon munkaidőben bármikor lehet üzenetet hagyni.

Kedves Szövetségi Tagok

November 11-én megtartottuk évzáró közgyűlésünket. Fontos döntéseket hoztunk amihez az alapszabályt is módosítanunk kellett. Megváltozott a szövetség székhelye. Ezentúl az I kerületi Művelődési Ház ad otthont nekünk. Bővült a vezetőségünk. Az elnökség tagja lett Horváth László és Venter László. A szövetség pénzügyeit a közgyűlés által megválasztott számvizsgáló bizottság ellenőrzi. Tagjai: Németh József, Abonyi Katalin, Meizl Valéria.

A jövő évi programok között kiemelt helyet foglal el a párizsi klarinétos találkozó, melyen szövetségünk több taggal képviseltetné magát. Lesz nyári tábor megint. A magyar Wasbe szervezettel közösen klubesteket fogunk tartani a Művelődési Házban. A klubestek programját aktualitások töltik ki: lemezbemutatók, mesterkurzus, diploma előtti koncertek, előadások.

Változtatnánk az újság tematikáján, és növelnénk az oldalszámot is, ha lennének MUNKATÁRSAINK. Szeretnénk "szerte az országban" történeteseményekről tudósítani. Várjuk a leveleket, cikkeket, fényképeket, hírdetéseket. Mindenkinék szeretnénk lehetőséget adni a bemutatkozásra.

Munkában gazdag, boldog új évet kívánok mindenkinék.

Balogh József

Clarinetfest '96

1996 júliusában a Nemzetközi Klarinétos Szövetség ICA, Párizsban rendezi éves, szokásos összejevetelét július 3-7 között. A Fesztivál igazgatója Guy Deplus és Michel Gizard

Szeretnénk részt venni a fesztiválon, egyelőre bővebbet nem tudunk. Az utazást a Klarinétos Szövetség szervezi, részben önköltségi alapon.

Kérünk mindenkit, érdeklődőket, klarinétosokat, hogy jelezzék részvételi szándékukat, valamint hogyha a Szövetségnek segíteni tudnának az utazással kapcsolatban.

Klarinétversenyek

Az ICA Nemzetközi Klarinétos Szövetség a Fesztiválhoz kapcsolódóan versenyt rendez középiskolások és főiskolások részére. A főiskolás verseny elődöntője és döntője a Fesztivállal egyidőben zajlik.

A versenyekre hangkazettával és a nevezési díj befizetésével lehet jelentkezni. A középiskolás versenyben a hangkazetták meghallgatása után dönt a zsűri.

A verseny anyaga decemberben fog megjelenni.

Kérjük a középiskolás és főiskolás klarinétosokat, ha szeretnének részt venni a versenyeken, jelentkezzenek a Magyar Klarinétosok Szövetségének új címén.

Szakközépiskolai Klarinéttanárok Találkozója

Túlzás nélkül állíthatjuk, „történelmi” esemény színhelye volt 1995 október 14-én a budapesti Weiner Leó Zeneművészeti Szakközépiskola. Minden bizonnyal először fordult elő, hogy kifejezetten szakmai jellegű tanácskozás céljából az ország minden részéből 13 középiskolai klarinéttanár gyűlt össze.

A régen esedékes találkozó célja a következőkben foglalható össze:

Mint az köztudott, az elmúlt 8-10 év döntő változásokat hozott a középiskolai klarinétoktatásban. Az intézmények száma az előző évtizedekhez képest megháromszorozódott, így ma összesen 16 szakközépiskola működik az országban. Ez a tény jó néhány kérdést vet fel. Mindenekelőtt a rendkívüli módon megsaporodott „konzis” klarinétosok továbbtanulási lehetőségeit. A középiskolák számának növekedésével ugyanis egyáltalán nem nőtt a továbbtanulási esély, sőt... A felsőoktatásban a költségvetési helyzet hatására egyre inkább szűkül a felvehető növendékek száma, állásokat szüntetnek meg, így egyre magasabb követelményeknek kell megfelelni. Kiszámítottuk: évente mintegy 30-35 diák végez a szakközépiskolában, és valószínűleg mind-egyikük, vagy legalábbis döntő többségük diplomához szeretne jutni. Ehhez képest például az idén maximum 10 növendék jutott be a különböző felsőoktatási intézményekbe.

Az ércm másik oldala rendkívül örömteli, az iskolák és a klarinétosok számának növekedésével megindult egy egészséges rivalizálás az intézmények és növendékek között, melynek eredménye egy - túlzás nélkül állíthatjuk - világszínvonalú klarinétos korosztály megszületése. Ennek bizonyítékát mindenki hallhatta a november 11-i budapesti találkozón, ahol e sorok íróját is megdöbbenettette az a fantasztikus színvonal, amit a szakközépiskolásaink legjobbjai, versenygyőztesei nyújtottak.

A fentiekből egyenesen következik tehát, hogy a jövőben a felvételi

követelményeket meg kell szigorítanunk, ha nem akarjuk, hogy évente 20-25 a mai követelményekhez képest közepszerű növendék hagyja el iskoláinkat, akiknek minimális az esélyük a továbbtanulásra.

Tovább nehezíti a helyzetet az is, hogy a zeneművészeti főiskolákra bejutni képtelen diákok más felsőoktatási intézményekbe igen nehezen kerülnek be, mivel a szakközépiskolák közismereti követelményei nem hasonlíthatók össze egy gimnáziumban tanultakkal. Ezek a diákok tehát kudarcokkal telve kezdi meg felnőtt életüket.

A legnagyobb dilemma tehát, a tanár óraszám-kényszer miatt növendékekre „vadászik”, és bizony néha ez a szempont erősebbnek bizonyul egy felvételin, mint a gyermek érdeke, aki bár örül hogy felvették, de rövid időn belül kiderül, hogy jobb lett volna 14 évesen más pályát választani, mint megannyi kudarcélménnyel a háta mögött, a nagyon keveset érő konzis érettségijével a tarsolyában próbálkozni pályát módosítani.

Tudomásul kell vennünk, a világ megváltozott, bármekkora is fejlődött szakmailag, az alap és a középfokú zeneoktatás az elmúlt évtizedekben, ez az ország egyszerűen nem bír el ekkora klarinétos túlermelést.

Arra kell törekednünk, - amennyiben felelősnek akarjuk magunkat érezni növendékeink jövőjéért - hogy legalább 80% eséllyel garantálni tudjuk a felvett növendékek továbbtanulási esélyét, még akkor is, ha ez nemcsak rajtunk múlik.

Ennek jegyében a megjelent 13 kolléga egy elvi állásfoglalást fogadott el. Ezek szerint - eltérően az eddigiektől - konkrét formába kívánjuk önteni a felvételi anyagot. A bevezetésétől azt várjuk, hogy csak azok a növendékek jelennek meg a felvételikén, akik képesek ennek az anyagnak az elsajátítására.

Természetesen ezután sem akarjuk a különböző intézmények autonómiáját valamiféle uniformizált követelményrendszerrel megsérte-

ni, azt reméljük, hogy egy abszolút közös megegyezéssel megfogalmazott felvételi anyag összeállításával mintegy támpontot adunk a zeneiskolákban tanító kollégáknak, a szakközépiskolák elvárásait illetően.

Az elfogadott felvételi anyag a következő:

Skála: 4 # és 4 b-ig bármelyik dúr vagy moll skála (tercmenetek, harmashangzat, domináns és szűkített szeptim)

Etüd: 1. Jeanjean I kötet
2. gyakorlat első 4 sora (staccato gyakorlat)
2. Jeanjean: I. kötetből bármelyik páratlan számú etüd
3. Egy szabadon választott etüd

Darab: I. A felsorolt klarinétversenyek bármelyik II. tétéle

1. Kozeluh: Esz-dúr kl.verseny
2. Tucek: B-dúr kl.verseny
3. Rosetti-Rösler klarinétverseny II. Egy szabadon választott előadási darab (lehetőleg más stílusú)

A lassú tétel kotta nélkül játszandó!

Az anyag összeállítása azért történt meg, hogy ezzel az alapfokú oktatásban dolgozó kollégáinknak a munkáját, és a felvételekre való felkészülést segítsük. Akkor leszünk elégedettek, ha az ország minden szegletében lesz klarinétoktatás, csupán arra szeretnénk felhívni a figyelmet, hogy aki élethivatásul választja a klarinétozást, annak igen kemény próbákat kell kiállnia, mert a pályán csak a legkiválóbbaknak van esélyük.

Reméljük, hogy állásfoglalásunk - amelyet minden szakközépiskola a saját felvételi tájékoztatójában fog megjelentetni - egyetértéssel találkozik majd a zeneiskolai kollégák körében. Kérjük, ha hozzászólásuk lenne, küldjék el véleményüket a Klarinétos Szövetség címére.

A felkészüléshez, munkához sok sikert kívánunk.

Horn András

szakközépiskolai klarinéttanár

A klasszikus szaxofon

A szaxofont 1840 körül a belga **Adolphe Sax** találta ki, és mivel a fúvós hangszerek legfiatalabbika, a 18–19. század nagy mestereinek zenei előnyével nem rendelkezik. Ahogy jóformán minden hangszer repertoárjának a darabjait a nagy előadók inspirálták, gondolkodok itt például Mühlfeld művészté, nem adományozott volna megbennünket Brahms rendkívüli kamarazenéjével, amiben klarinétot használ. Mozartot Stadler inspirálta, hogy megírja *Concerto klarinétra* című művét, az első nagyszerű művet klarinétra; azonban ezt a művet csaknem egy évszázaddal a klarinét feltalálása után írta meg. Hasonlóan, az első jelentős művet szaxofonra, *Jacques Ibert írta 1935-ben, Concertino da Camera* címmel, ezt is közel száz évvel a szaxofon feltalálása után. Azóta már hatalmas repertoárja van a szaxofonnak, és ma már valószínűleg több művet írtak szaxofonra, mint bármely más fúvós hangszere. Több mint 2500 olyan zenakari mű van, amelyekben szaxofont használnak, például Berg, Bernstein, Bizet, Bartók, Debussy, Hindemith, Kodály, Prokofjev, Rachmaninoff, Ravel, Sosztakovic, Sztravinszkij, és Webern műveiben.

A szaxofon egyedülállóan tud megszólalni, úgy mintha énekelne, és nagyon gyorsan lehet rajta játszani. A leglágyabb pianissimo hangján is megtud szólalni, valamint erőteljes fortissimo-t is tud. A hangszíneknek a széles skáláját tudja, ezzel alkalmassá válik a legkülönbözőbb zenei stílusok és előadásmódok kifejezésére. Ezeket a csodálatos tulajdonságokat először a jazz zenészek használták ki, ami megmagyarázza azt, miért is azonosítják oly gyakran a szaxo-

font a jazz-el. Az utóbbi ötven évben azonban a szaxofon nagyon kifinomult, növekszik kiérdemelt megbecsülése mint klasszikus hangszer. Ez a fejlődés egyre inkább nyilvánvalóvá tette azt,

- köszönhetően hajlékonyságának - hogy a szaxofon igen alkalmas a 18-19. század zenéjének előadására.

Eugene Rousseau
A világ nagy szaxofonosainak egyike,
a bloomingtoni egyetem professzora, a
Nemzetközi Szaxofon Szövetség elnöke

Hihajavítás

Előző számunk 25. oldalán a „WASBE konferencia” Japánban című cikk végéről lemaradt néhány sor. Szíves elnézésüket kérjük érte, a cikk így fejeződött be:

„Aki teheti jelentkezzen nemzetközi zenekarba, egy ilyen hét meghatározó jelentőségű lehet az ember egész életére. Szepesi Bence”

Versenypelhívás

A Kaposvári Liszt Ferenc Zeneiskola 1996. február 23-án megyei fúvós versenyt rendez fuvola, oboa, klarinét és fagott szakon

A verseny célja: Kiemelt programot biztosítani a fúvós hangszereken tanuló növendékek számára, ezért számítunk a megye zeneiskoláinak részvételére.

A zsűri tagjai: Szeléndi Zsuzsanna fuvola Szakközépiskola Pécs

Dratsay Ákos fuvola Szakközépiskola Kecskemét

Balogh József klarinét MRT Szimfonikus Zenekara Budapest

Deák Árpád oboa Szakközépiskola Pécs

Jelentkezési határidő: február 1.

Nevezési díj: 450 Ft

Bővebb felvilágosítást Sasvári Attiláné klarinéttanár ad: Liszt Ferenc Állami Zeneiskola 7400 Kaposvár

Kossuth Lajos u. 21. Tel: 82/315-834, 321-323

Sok szeretettel várjuk az érdeklődőket is.

Tárogatósök Országos Találkozója

Tárogató zenétől lesz hangos március utolsó hetében a szerencsi Rákóczi vár. Itt kerül megrendezésre 1996 március 29-31 között a tárogatósök találkozója. A rendezők várják azok jelentkezését, akik tárogatón játszanak, vagy hangszerük van. Mindenkihez szeretnénk eljuttatni a részletes programot, ezért kérjük nevüket és címüket küldjék el nekünk. Más érdeklődőket is sok szeretettel várunk.

Rákóczi Tárogató Egyesület

4562 Vaja

Vay Ádám Múzeum

Tel: 42/437-046

PROGRAMAJÁNLAT

BM Duna Szimfonikus Zenekar

DECEMBER 15. Téli Bérlet

J. Strauss művek
Vezényel: Jármay Gyula

JANUÁR 12.

Vivaldi: Concerto grosso
Bach: Kantáta
E-dúr hegedűverseny k.m.: Baráti Kristóf
2. Brandenburgi verseny
k.m.: Tóth Tamás – trombita
Rudnitskía Tatiana – hegedű
Szklanár Ferenc – fuvola
Kirsch Andrea – oboa
Énekel és vezényel:
Markus Oberholzer – Svájc

FEBRUÁR 23. Tavaszi Bérlet

Sotoyama: Bölcsődal
Beethoven: 1. zongoraverseny
Mendelssohn: Olasz szimfónia
K.m.: E. Guchi Masako – Japán
Vezényel: Mitsuyoshi Oikawa – Japán

MÁRCIUS 29.

Szenthelyi Miklós és növendékeinek
zenekari estje
Vezényel: Szenthelyi Miklós

Kicsinyek zenélő órája

Vasárnap 9.30 órakor az általános
iskola alsó tagozatosainak
Gyermekbérlet
Vasárnap 11.00 órakor az általános
iskola felső tagozatosainak

DECEMBER 17.

"Karácsonyi mese"
Izgalmas karácsonyi mese
egy kislányról, akinek álmában
megelevenedik a kis Diótörő bábu

96 JANUÁR 14.

Táncok játékok
A BM Duna Művészegyüttes műsora

FEBRUÁR 25.

"Muzsikáljunk együtt"
Vendégeink zeneiskolások

Budafoki Dohnányi Ernő Szimfonikus Zenekar

DECEMBER 9.

BUDAFOKI VÁROSHÁZA 9.30
Utazás a télbe Kicsinyek bérlete 2.
Mozart: Szánkázás
Vivaldi: Tél
Csajkovszkij: Évszakok-december
Vezényel: Horti Gábor

DECEMBER 9.

BUDAFOKI VÁROSHÁZA 11.00
Régi és új Ifjúsági bérlet 2.
Couperin: Csembaló művek
Barokk áriák
Ravel: Couperin sírja
Respighi: Antik áriák
Vezényel: Héjja Domonkos

DECEMBER 12.

Városháza díszterme 19.30
Közszolgálati bérlet 3.
Ravel: Couperin sírja
Händel: Hárfaverseny
Mozart: Fúvósszerenád
Respighi: Antik áriák
Vezényel: Medveczky Ádám
Közreműködik: Sylvia Kowalczuk USA

DECEMBER 13.

ZENEAKADÉMIA 19.30
Universitas bérlet 3.
Ravel/Händel/Mozart/Respighi
Vezényel: Medveczky Ádám
Közreműködik: Sylvia Kowalczuk USA

DECEMBER 18.

19.00
Városházi Hangversenyesték 3.
BUDAFOK-BELVÁROSI PLÉBÁNIA TEMPLOM
Karácsonyi koncert
Händel: A Messiás
Vezényel: Antal Mátyás
Közreműködik:
Budapesti Ifjúsági Kórus

DECEMBER 22.

BUDAFOKI VÁROSHÁZA 19.00
Városházi Hangversenyesték 4.
Strauss-est Keringők és polkák
Cigánybáró-részletek
Vezényel: Bernhard Steiner Ausztria

DECEMBER 27.

BUDAFOKI VÁROSHÁZA 11.00
Utazás meseországba
Kicsinyek bérlete 3.
Ravel: Lúdanyó meséi
Sztravinszkij: Petruska
Ránki: Poinádé király új ruhája - részletek
Vezényel: Hamar Zsolt

JANUÁR 27.

BUDAFOKI VÁROSHÁZA 11.00
Zenei égtájak
Ifjúsági bérlet 3.
Rossini: Cselló-bőgő duó
Purcell: Triószonáta
Sztravinszkij: Petruska
Grieg: Norvég tánc
Vezényel: Hamar Zsolt

FEBRUÁR 18.

ZENEAKADÉMIA 19.30
Universitas bérlet
Beethoven: Hármass verseny
Muszorgszkij-Ravel: Egy kiállítás képei
Vezényel: Gál Tamás
Közreműködik:
Viniczai Éva/Szabó Péter/Várjon Dénes

FEBRUÁR 19.

VÁROSHÁZA DÍSZTERME 19.30
Közszolgálati Bérlet 4.
Beethoven: Hármass verseny
Muszorgszkij-Ravel: Egy kiállítás képei
Vezényel: Gál Tamás
Közreműködik:
Viniczai Éva/Szabó Péter/Várjon Dénes

MÁRCIUS 9.

BUDAFOKI VÁROSHÁZA 9.30
Kicsinyek bérlete 4.
Utazás az állatok birodalmába
Saint-Saens: Állatok farsangja
Vezényel: Hollerung Gábor

MÁRCIUS 9.

BUDAFOKI VÁROSHÁZA 11.00
Ifjúsági bérlet 4.
Gúnyolódások
Mozart: Falusi tréfa
Muszorgszkij: Bolhadal
Bartók: Kicsit ázottan
Telemann: Don Quixote
Vezényel: Hollerung Gábor

Debreceni
Filharmonikus Zenekar

1996. JANUÁR 29.

BARTÓK TEREM 19.30
Vajda János szerzői estje
Műsor: *Missa Brevis*
Hegedűverseny - bemutató
Magnificat
Közreműködik:
a Debreceni Kodály Kórus
Karigazgató: Kamp Salámon
Perényi Eszter - hegedű
Vezényel: Gál Tamás
Szervező: Nemzeti Filharmónia

FEBRUÁR 4.

SZENT ANNA SZÉKESEGYHÁZ 20.00
Kodály Kórus Schubert sorozata
Schubert: Messe G-dúr
Ravel: Couperin sírja
Magnificat C-dúr
Messe B-dúr
Vezényel: Kamp Salámon

FEBRUÁR 12.

Bartók Terem 19.30
Rachmaninov: c-moll zongoraverseny
Közreműködik: Alvin Bar - Hollandia
Debussy: La Mer
Ravel: Daphnis és Chloé - II. szvit
Vezényel: Kocsár Balázs
Szervező: Nemzeti Filharmónia

FEBRUÁR 20.

KLTE AULÁJA 19.00
Beethoven: I. és III. szimfónia
Vezényel: Kollár Imre

MÁRCIUS 5.

KLTE AULÁJA 19.00
Beethoven: VI. és V. szimfónia
Vezényel: Kollár Imre

MÁRCIUS 10.

SZENT ANNA SZÉKESEGYHÁZ 20.00
Kodály Kórus Schubert sorozata
Schubert: Deutsche Messe
Offertorium B-dúr
Messe C-dúr
Vezényel: Kamp Salámon

◆◆◆

Győri Filharmonikus Zenekar

DECEMBER 4.

GYŐR EVANGÉLIKUS TEMPLOM 19.00
Händel: Messiás
Közreműködnek: Operaház szólistái
Vezényel: Koncz Tamás

DECEMBER 5.

ZALAEGRSZÉC ZSINAGÓGA 19.00
Händel: Messiás

DECEMBER 7.

BUDAPEST ZENEAKADÉMIA
Händel: Messiás

DECEMBER 18.

GYŐR SPORTCSARNOK
Orff: Carmina Burana

DECEMBER 19.

GYŐR SPORTCSARNOK
Orff: Carmina Burana

◆◆◆

Magyar Állami Hangversenyzenekar

DECEMBER 20.

ZENEAKADÉMIA 19.30
Verdi: Quattro pezzi sacri
Rossini: Stabat Mater
Közreműködik: Magyar Állami Énekkar
Vezényel: Antal Mátyás

DECEMBER 22.

ZENEAKADÉMIA 19.30
ÁHZ-IBM Mozart gála
Mozart: A varázsfuvola - nyitány
D-dúr zongoraverseny, K 451
Koronázási mise
Közreműködik: Magyar Állami Énekkar
Karigazgató: Antal Mátyás
Bogányi Gergely - zongora
Vezényel: Kollár Imre

1996. FEBRUÁR 10.

ZENEAKADÉMIA 19.30
Kobayashi bérlet
Mozart: Idomeneo - nyitány
Mozart: D-dúr hegedűverseny, K 218
Dvorák: 8. szimfónia
Közreműködik: Kiss András
Vezényel: Kobayashi Ken-Ichiro

FEBRUÁR 22.

ZENEAKADÉMIA 19.30
Kobayashi bérlet
Mozart: Lucio Silla - nyitány
Mozart: Esz-dúr szimfonia concertante
K. 297/b.
Dvorák: 9. (Új világ) szimfónia
Közreműködik: Kiss József,
Varga István, Tamás Sándor,
Zempléni Mátyás
Vezényel: Kobayashi Ken-Ichiro

FEBRUÁR 29.

ZENEAKADÉMIA 19.30
Dvorák: Requiem
Közreműködik: Magyar Állami Énekkar
Karigazgató: Antal Mátyás
Vezényel: Kobayashi Ken-Ichiro

◆◆◆

Magyar Állami Operaház Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekara

DECEMBER 18-19.

Mozart: Haffner Szimfónia
Mahler: I. Szimfónia
Vezényel: Eliahu Inbal

JANUÁR 22.

Vezényel az 1995-ös karmester-
verseny nyertese

FEBRUÁR 5-6.

Haydn: "Üstodob" Szimfónia
Mozart: Requiem
Vezényel: Hans-Peter Gmür

MÁRCIUS 11-12.

Wagner: Nürnbergi mesterdalnokok
- nyitány
Mendelssohn: e-moll hegedűverseny
Berlioz: Fantasztikus Szimfónia
Vezényel: Will Humburg

◆◆◆

Magyar Rádió és Televízió Szimfonikus Zenekara

DECEMBER 1.

ZENEAKADÉMIA 19.30
70 éves a Magyar Rádió
Ünnepi hangverseny
Vezényel: Vásáry Tamás

DECEMBER 11.

ZENEAKADÉMIA Téli bérlet I.
Weiner: Bevezetés, pastorale és fríga
Kocsár Miklós: Az éjszaka köpei
Közreműködik: MRT Énekkara
Énekes szólisták: Temesi Mária,
Tóth János
Bartók: Zene húros-, ütőhangszerekre
és cselszítára
Vezényel: Kovács János

DECEMBER 15.

ZENEAKADÉMIA 19.30
Schumann: a-moll zongoraverseny
Schubert: IV. szimfónia

Schumann: IV. szimfónia
Vezényel és zongorán közreműködik:
Vásáry Tamás

1996. JANUÁR 10.

ZENEAKADÉMIA 19.30
Oratórium bérlet III.
Bruckner: F-dúr vonósötös
Verdi: Négy áhitatos ének
Közreműködik: MRT Énekkara
Vezényel: Lothar Zagrosek

JANUÁR 18.

ZENEAKADÉMIA 19.30
Schubert-Schumann bérlet II.
Schubert: II. szimfónia
III. szimfónia
Schumann: I. szimfónia
Vezényel: Vásáry Tamás

JANUÁR 24.

ZENEAKADÉMIA 19.30 Téli bérlet II.
Beethoven: Hegedűverseny
Közreműködik: Regis Pasquier
Brahms: II. szimfónia
Vezényel: Lukács Ervin

FEBRUÁR 5.

ZENEAKADÉMIA 19.30
Schubert-Schumann bérlet
Schumann: Hegedűverseny
Közreműködik: Falvay Attila
Schubert: VII. szimfónia
Vezényel: Vásáry Tamás

FEBRUÁR 11.

ZENEAKADÉMIA 11.00
Matinébérlet II.
Muszorgszkij: Egy éj a kopár hegyen
Rahmanyinov:
Rapszódia egy Paganini-témára
Közreműködik:
Oravecz György - zongora
Csajkovszkij: VI. szimfónia
Vezényel: Ligeti András

FEBRUÁR 18.

ZENEAKADÉMIA 11.00
Matinébérlet III.
Schönberg: A megdicsőült éj
Brahms: I. szimfónia
Vezényel: Aldo Ceccato

FEBRUÁR 25.

ZENEAKADÉMIA 11.00
Schubert-Schumann bérlet IV.
Schubert: V. szimfónia
VIII. (Befejezetlen) szimfónia
Schumann: II. szimfónia
Vezényel: Vásáry Tamás

MÁRCIUS 8.

PESTI VIGADÓ 19.30
Hartig Tibor: Concertino oboára
és vonószekernak
Közreműködik: Kollár Béla
Terényi Ede: Zongoraverseny
Közreműködik: Szelecsényi Norbert
Könczei Árpád: Két zenekari darab
Csiky Boldizsár: Barcsay - kantáta
Közreműködik: MRT Énekkara
Vezényel: Kocsár Balázs

◆ ◆ ◆

Magyar Szimfonikus Zenekar Távközlési Zenei Alapítvány

NOVEMBER 27.

ZENEAKADÉMIA IV. bérlet
Boccherini: C-dúr szimfónia
Rossini: Esz-dúr szonáta
Haydn: Nelson mise
Közreműködik: Kertesi Ingrid,
Wiedemann Bernadette, Mukk József,
Szvétek László
Budapesti Kórus
Karigazgató: Antal Mátyás
Vezényel: Medveczky Ádám

DECEMBER 5.

PESTI VIGADÓ
Farkas Ferenc szerzői estje
A Nemzeti Filharmóniával
közös rendezésben
(A Magyar Rádió élő-egyenes adásban
közvetíti)
Szimfonikus nyitány
Csembalóverseny
Tres cantiones sacrae
Missa quarta in honorem Sancti Stephani
(bemutató)
Szent János kútja
Közreműködik: Csavlek Etelka - ének
Horváth Anikó - csembaló
Magyar Állami Énekkar
Karigazgató: Antal Mátyás
Vezényel: Medveczky Ádám

DECEMBER 11.

DUNA PALOTA
Verdi: Nabucco - nyitány
Mendelssohn: Hegedűverseny
Schubert: Befejezetlen szimfónia
Csajkovszkij: Két tétel a Hattyúk tavából
Közreműködik: Hong Soo-Jing
Vezényel: Lee Chul-Su
A koncertet a Daewo-Motor támogatja
Rendező: Noh Tae-Cheol - Dél-Korea

DECEMBER 17.

DEÁK-TÉRI EVANGÉLIKUS TEMPLOM
J.S.Bach: Karácsonyi oratórium
I-II-III. kantáta
Közreműködik: Lutheránia Énekkar,
szólisták
Vezényel: Kamp Salamon

DECEMBER 20.

MATÁV ZENEHÁZ (Páva u.)
Ifjúsági bérlet III.
"Karácsonyi hangverseny"
Corelli: Karácsonyi concerto grosso
Mozart: Egsultar jubilate
Csajkovszkij: Vonós szerenád - Keringő
J.Strauss: Denevér nyitány
Közreműködik: Koós Flóra - ének
Vezényel: Deák Tamás

1996. JANUÁR 9.

ZENEAKADÉMIA V. bérlet
Rossini: Tell Vilmos nyitány
Liszt: Esz-dúr zongoraverseny
Csajkovszkij: V. szimfónia
Közreműködik:
Mocsári Károly - zongora
Vezényel: Robert Holuihan

JANUÁR 15.

FŐVÁROSI OPERETT SZÍNHÁZ
A szakminisztérium újévi koncertje

JANUÁR 19.

PESTI VIGADÓ Vigadó I. bérlet
Beethoven-est
Coriolan nyitány
G-dúr zongoraverseny
VI. szimfónia
Közreműködik: Dráfi Kálmán - zongora
Vezényel: Lukács Ervin

JANUÁR 29.

ZENEAKADÉMIA
Brahms-est
B-dúr zongoraverseny
II. szimfónia
Közreműködik:
Erdélyi László - zongora
Vezényel: Andre Bernard - Franciaország

◆ ◆ ◆

MÁV Szimfonikus Zenekar

DECEMBER 4.

ZENEAKADÉMIA
Erdélyi Miklós bérlet 3. előadás
Beethoven: II. szimfónia
Mozart: C-dúr (Koronázási) mise K. 317
Közreműködik:
Budapesti Akadémiai Kórustársaság
Vezényel: Kollár Imre

DECEMBER 10.

ZENEAKADÉMIA

Dvorák: *Stabat Mater*

Közreműködik:

Budapesti Akadémiai Kórustársaság

Vezényel: Hollerung Gábor

DECEMBER 14.

WIEN KONGRESSHAUS

Muszorgszkij: *Éj a kopár hegyen*Smetana: *Moldva*Dvorák: *Új világ – szimfónia*

Vezényel: Gál Tamás

1996. JANUÁR 28.

MAGYAR HONVÉDSÉG MŰVELŐDÉSI HÁZA

11.00 és 15.00 óra

Unokák és nagyszülők hangversenyei 3.

Az ezeregyéjszaka meséi Creston: *Concertino marimbára – részlet*Rimszkij-Korszakov: *Seherezáde*

Közreműködik: Lubik Ilona,

Novotny Tibor

Vezényel: Medveczky Ádám

JANUÁR 31.

ZENEAKADÉMIA

Lukács Miklós bérlet 3. előadás

Mozart: *D-dúr (Prágai) szimfónia K. 504*Creston: *Concertino marimbára*Rimszkij-Korszakov: *Seherezáde*

Közreműködik:

Lubik Ilona, Novotny Tibor

Vezényel: Medveczky Ádám

FEBRUÁR 9.

ZENEAKADÉMIA

Bérleten kívüli hangverseny

Csajkovszkij:

*Rómeó és Júlia – nyitány/fantázia*Beethoven: *F-dúr és G-dúr románc*Brahms: *IV. szimfónia*

Vezényel és hegedűn közreműködik:

Csaba Péter – Franciaország

FEBRUÁR 16.

ZENEAKADÉMIA

Erdélyi Miklós bérlet 4.

Farsangi Johann Strauss-est

Vezényel: Gál Tamás

MÁRCIUS 7.

WIEN KONGRESSHAUS

Mendelssohn: *Szentivánéji álom – nyitány*

Hegedűverseny

IV. (Olasz) szimfónia

Vezényel: Rudolf Streicher

**Miskolci Szimfonikus
Zenekar****DECEMBER 4.**

MISKOLC Bérleti hangverseny

Mozart: *Don Giovanni nyitány*Chopin: *e-moll zongoraverseny*Beethoven: *VI. szimfónia*

Közreműködik: Csík Laura

Vezényel: Hamar Zsolt

DECEMBER 18.

MISKOLC Bérleti hangverseny

Grieg: *a-moll zongoraverseny*Saint-Saens: *Karácsonyi oratórium*

Közreműködik: Bartók Kórus,

Énekesek: Fainoni Donatella

Vezényel: Kovács László

DECEMBER – JANUÁR – FEBRUÁR

MISKOLC, BORSOD MEGYE

Ifjúsági hangversenyek

JANUÁR 8.

MISKOLC

Újévi hangverseny

Strauss, Stolz, Lehár művek

Vezényel: Kovács László

MÁRCIUS 4.

MISKOLC

Operaest a Bécsi Zeneakadémia**operatanszakos énekeseivel**Mozart: *Figaro lakodalma, keresztmetszet*

Vezényel: Wolfgang Gabriel

**Pécsi Szimfonikus
Zenekar****DECEMBER 8-9.**

PÉCSI NEMZETI SZÍNHÁZ 19.00

Bartók-év*Bartók: A kékszakállú herceg vára – opera**A csodálatos mandarin – pantomim*

Vezényel: Blázy Lajos

DECEMBER 11.

POTE AULA 19.30

„A” bérlet IV.

DECEMBER 12.

BUDAPEST NEMZETI GALÉRIA 12.05

Mozart: *G-dúr szimfónia**A-dúr zongoraverseny, K 488**D-dúr (Haffner) szimfónia, K 385*

Közreműködik: Király Csaba - zongora

Vezényel: Nicolás Pasquet

DECEMBER 17.

MŰVÉSZETI SZAKKÖZÉPISKOLA 18.00

DECEMBER 18.

POTE AULA 19.30

„A” bérlet V.

Grieg: *Négy norvég tánc*Mozart: *Sinfonia concertante, K.Anh.9.*Csajkovszkij: *Hattyúk tava – szvit*

Közreműködik: Deák Árpád – oboa,

Arnóth Zoltán – klarinét,

Kreka László – kürt,

Zseni Nándor – fagott

Vezényel: Nicolás Pasquet

DECEMBER 21.

PÉCSI BAZILIKA 19.30

Bach: *h-moll mise, BWV. 232.*

Közreműködik: Pécsi Mecsek Kórus,

énekművészek

Karigazgató: Nagy Ernő

Vezényel: Werner Jacob – Németország

1996. JANUÁR 26-27.

PÉCSI NEMZETI SZÍNHÁZ 19.00

Szirmai:

Mágnás Miska – operettbemutató

Vezényel: Blázy Lajos, Papp Zoltán

JANUÁR 29.

POTE AULA 19.30

„A” bérlet VI:

„Karnevál '96”Berlioz: *Római karnevál – nyitány*Ravel: *Valse noble et sentimentales*Borodin: *Polovci táncok*Weber-Berlioz: *Felhívás keringőre*J. Strauss: *Tavaszi hangok*

Közreműködik:

Várad Marianna – szoprán

Vezényel:

Gunter Kahlert – Németország

FEBRUÁR 18.

BARANYA MEGYEI

Ifjúsági sorozat

„Tavaszi hangok”

Weber, Sarasate, J. Strauss művei

Közreműködik: Vass Ágnes – hegedű,

Várad Marianna – szoprán

Vezényel: Blázy Lajos

FEBRUÁR 19.

POTE AULA 19.30

„A” bérlet VII.

Beethoven: *István király – nyitány, op. 117.**C-dúr hármasszereny, op. 56.**VI. F-dúr (Pastorale) szimfónia, op. 68.*

Közreműködik:

Hernádi Ákos – zongora,

Káldor Zsuzsa – hegedű,

Eckhard Latzko – gordonka

– Németország

Vezényel: Dámosy von Szita Ferenc

– Ausztria

FEBRUÁR 21-22, 26-27.Általános és középiskolai
hangversenyek

PÉCS, LISZT-TEREM

Borodin, Milhaud, Weber és J. Strauss művei

Közreműködik:

Szabó Ferenc – ütőhangszerek,

Váradi Marianna – szoprán

Vezényel: Blázy Lajos

MÁRCIUS 7.

SZEGEDI NEMZETI SZÍNHÁZ

Csajkovszkij: Róméó és Júlia

– nyitányfantázia

Milhaud: Versenymű ütőhangszerekre

Ravel: Valses nobles et sentimentales

Rimskij-Korszakov: Seherezádé

Közreműködik: Vass Ágnes – hegedű,

Szabó Ferenc – ütőhangszerek

Vezényel: Nicolás Pasquet

◆◆◆

Szegedi Szimfonikus Zenekar

DECEMBER 7.

DEÁK GIMNÁZIUM

Kortárszenei Napok

Kocsár: Nyitány

Vántus: Orgonaverseny

Liszt: Bölcsőtől a sírig

Vezényel: Acél Ervin

DECEMBER 14.

SZÍNHÁZ

Saint-Saens: Haláltánc

Goldmark: hegedűverseny

Respighi: Római ünnepek

Közreműködik: Szecsődi Ferenc

– hegedű

Vezényel: Weninger Richárd

1996. JANUÁR 4.

SZÍNHÁZ

Újévi hangverseny – újévi műsor

Vezényel: Acél Ervin

JANUÁR 25.

SZÍNHÁZ

Bach: III. Brandenburgi verseny

Beethoven: III. szimfónia

Közreműködik: Nick von Oosterum

Vezényel: David Epstein

FEBRUÁR 5.

BÉKÉSCSABA

Berlioz: Római karnevál

Saint-Saens: Bevezetés és Rondocapriccioso

Dukas: A bűvészinás

Ravel: La Valse

Ravel: Tzigane

Honegger: Pacific 231

Közreműködik:

Kosztáncsi István – hegedű

Vezényel: Acél Ervin

FEBRUÁR 8.

SZÍNHÁZ

Műsor, mint február 5-én

FEBRUÁR 12.

MISKOLC

Műsor, mint február 5-én

Vezényel: Acél Ervin

FEBRUÁR 14-15-16.

Ifjúsági hangversenyek vidéken
és Szegeden

Műsor, mint február 5-én

FEBRUÁR 20.

BUDAPEST GALÉRIA

Muzsika délidőben – Rádióközvetítés

Műsor, mint február 5-én

Közreműködik:

Amiras Miklós – hegedű

FEBRUÁR 28.

SZÍNHÁZ

Liszt: Tasso

Liszt: Haláltánc

R. Strauss: Imigyen szól a Zarathustra

Közreműködik: Oravecz György

Vezényel: Remus Georgescu

FEBRUÁR 29.

SZÍNHÁZ

Haydn: G-úr (Az est) szimfónia

Mozart: Haffner szerenád

Beethoven: VIII. szimfónia

Vezényel: Bijon Khadem-Missagh

Szombathelyi

Szimfonikus Zenekar

DECEMBER 11.

SZOMBATHELY BARTÓK TEREM

DECEMBER 12.

VEZPRÉM

Bartók: Táncszvit

Bartók: Cantata profana

Puccini: Messa di Gloria

Vezényel: Ligeti András

DECEMBER 18.

SZOMBATHELY BARTÓK TEREM

Karácsonyi hangverseny

Vezényel: Robert Houlihan

DECEMBER 22.

VEZPRÉM

Beethoven: IX. szimfónia

Vezényel: Robert Houlihan

DECEMBER 25.

SZOMBATHELY BARTÓK TEREM

General Harmony Singers

hangversenye

DECEMBER 29-30.

SZOMBATHELY BARTÓK TEREM

Szilveszteri Gálaest

Vezényel: Robert Houlihan

Megrendelőszelvény

A mai nappal megrendelem a

ZENEKAR

című folyóiratot

_____ példányban

A lap egyedi számainak ára 120 Ft

Előfizetési díj (hat számra): 650 Ft + postaköltség

Név: _____

Cím/város: _____

utca: _____

irányítószám: _____

Dátum: _____

Aláírás: _____

CORPUS

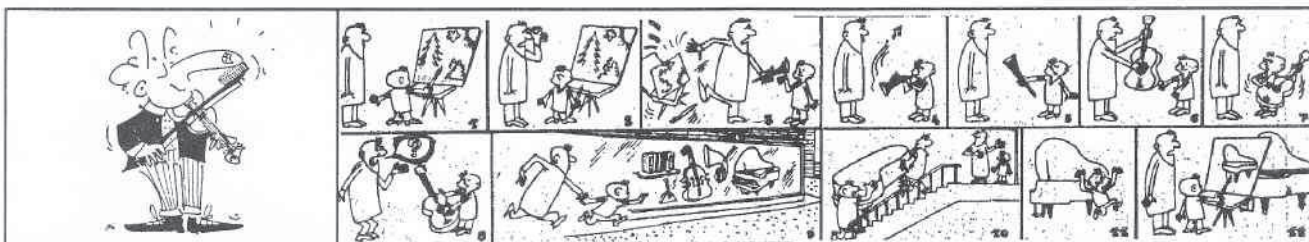
HANGSZERKERESKEDÉS ÉS JAVÍTÓMŰHELY

*Minden kedves Vásárlónknak
Kellemes ünnepeket és Boldog új évet
kívánunk!*

Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola

1052 Budapest, Semmelweis utca 12. · Telefon/Fax: (36-1) 118-2044

Hirdessen!

Lapunk eljut a zenészekhez, zenekarokhoz, zenei szervezetekhez, zenei műhelyekhez, iskolákhoz, hangszerkészítőkhöz, hangszerészekhez, valamint minden zenével foglalkozó intézményhez, s a zeneszerető közönséghez egyaránt.

Áraink: 1/1 oldal	50 000 Ft + ÁFA
1/2 oldal	25 000 Ft + ÁFA
1/3 oldal	17 000 Ft + ÁFA
1/4 oldal	12 500 Ft + ÁFA
1/6 oldal	8 000 Ft + ÁFA
1/8 oldal	5 000 Ft + ÁFA

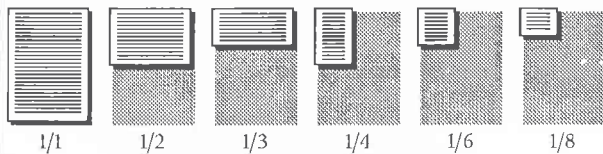
Apróhirdetés (kb. 25 szóig) magánszemélyeknek ingyenes, közületeknek 500 Ft

Az árak a hirdetés szerkesztési díját tartalmazzák.

A hirdetés több számra való előzetes lekötése esetén árkedvezményt adunk.

Folyamatos hirdetések árkedvezménye hat számra 25%, három számra 10%

Legyen a partnerünk, hirdessen velünk!

Magyar Zenekari Szövetség
1068 Budapest, Városligeti fasor 38.
☎ 342-8927 · Fax: 342-8372

ZENEKAR

A MAGYAR SZIMFONIKUS ZENEKAROK SZÖVETSÉGÉNEK,
valamint a MAGYAR ZENEMŰVÉSEK
ÉS TÁNCMŰVÉSEK SZAKSZERVEZETÉNEK közös lapja

A szerkesztőség címe:

MAGYAR SZIMFONIKUS ZENEKAROK SZÖVETSÉGE

1068 Budapest, Városligeti fasor 38.

Telefon: 342-8927 · Fax: 342-8372

*

A szövetség elnöke: **POPA PÉTER**

A szövetség titkára: **BALOGHNÉ PUSKÁS BEATRIX**

*

Felelős kiadó: **POPA PÉTER**

Szerkesztő: **BALOGHNÉ PUSKÁS BEATRIX**

Tördelőszerkesztő: **TREXLER LÁSZLÓ**

*

Megjelent a PRINT-L Kft. gondozásában

Felelős kiadó: **EGERESI LÁSZLÓ**

*

ISSN: 1218-2702

Grafika: Molnár Sándor, Debrecen